

דוד מהרט David Meheret

00:00:04:12 00:00:00:18
שמי דוויט, דוויט סמאי.

00:00:08:14 00:00:05:01
שם סבי, או שם משפחתי,
הוא משפחת מהרט.

00:00:15:17 00:00:08:16
שנת הלידה שלי...
זה קצת בעייתי ולא מדויק.

00:00:25:20 00:00:16:12
לפי מה שאבי ז"ל סיפר לי, נולדתי
בשנת 1964 לפי הספירה האירופאית.

00:00:40:03 00:00:26:14
לקראת העלייה, בעצת מכרים,
שיניתי את שנת הלידה ל-1968.

00:00:48:05 00:00:40:07
האזור שבו נולדתי נקרא "וולקייט"
בכפר הנקרא "ווף ארגף",

00:00:51:21 00:00:48:07
זה נמצא ליד העיר "אדרמט".

00:00:53:12 00:00:52:00
"ווף ארגף" ?
- כן, "ווף ארגף".

00:00:54:01 00:00:53:15
או-קיי.

00:00:57:22 00:00:54:03
המיקום המדויק שבו גרתי ונולדתי
הוא כפר שנקרא "ארדו אדוהו".

00:00:58:23 00:00:58:02
או-קיי.

00:01:04:22 00:01:02:20
יש לך שמות נוספים?

00:01:14:24 00:01:05:09
כשנולדתי רצו לקרוא לי "ייבין".
- "ייבין".

00:01:22:07 00:01:15:02

מה משמעות השם?
- משמעות השם היא דיין.

00:01:24:23 00:01:23:02
כפי שהוריי סיפרו לי,

00:01:35:14 00:01:25:13
באתיופיה, כשילד נולד,
עשו בדיקה נומרולוגית.

00:01:49:14 00:01:35:16
הנומרולוגיה נעשית לפי שם הנולד ושם
האם וכשזה התאים קראו לילוד בשם זה.

00:01:59:01 00:01:49:21
השם "יביין" לא התאים נומורולוגית,
לכן הוריי החליטו לקרוא לי "דוויט".

00:02:06:14 00:01:59:12
יש הרבה אנשים שלא ידעו שהחלפתי
את השם והמשיכו לקרוא לי "יביין".

00:02:11:17 00:02:06:23
אחות של אבא שלי
הייתה קוראת לי "יידג".

00:02:14:10 00:02:11:23
מה משמעות השם?
מדוע קראה לך כך?

00:02:22:11 00:02:14:21
היא קראה לי בשם הזה כיוון שהאח
הגדול שלי שנולד קודם, מת בעריסה.

00:02:30:16 00:02:22:15
נולדתי אחריו, אז היא קראה
לי "יידג" שפירושו "יגדל".

00:02:32:19 00:02:30:20
יש לך שמות נוספים?
- לא, רק השמות האלה.

00:02:39:03 00:02:32:22
או-קיי, אתה יודע לספור
דורות מצד אביך ואמך?

00:02:41:11 00:02:39:13
כן, אני אעשה מאמץ
לזכור את כולם.

00:02:45:09 00:02:42:17
ובכן, אתחיל לספור מצד אבי.
- או-קי".

00:02:52:01 00:02:45:19
שם אבי הינו "סמאיי מהרט",
שמו של "סמאיי", "גרמדוויט".

00:02:57:09 00:02:52:14
אביו של "גרמדוויט" הוא "טקוייה".
אני יודע לספור עד כאן.

00:03:04:21 00:02:58:06
אמו של אבי היא "טייץ", אביה הוא
"אנגדשט", אביו של "אנגדשט" "אברם".

00:03:06:22 00:03:05:12
אני יודע לספור עד כאן.

00:03:08:18 00:03:07:08
בצד של אימי...
- או-קי".

00:03:18:00 00:03:08:21
אימי שמה "ששאינט טקליין"
טקליין גזיי, גזיי סמו, סמו זריי.

00:03:28:08 00:03:18:22
מצד אימה, סבתי שמה "דמקץ",
"דמקץ" גרמאיי, "גרמאיי אברהם".

00:03:35:19 00:03:28:21
איזה זיכרונות יש לך מהסביבה
שבה גרת, איך נראו הכפר והסביבה?

00:03:37:13 00:03:35:21
המזג האוויר באזור היה חם
או שזה היה אזור קריר?

00:03:39:13 00:03:37:23
מה זכור לך?

00:03:45:19 00:03:39:19
האזור שבו גרנו נחשב לאזור טוב,
אזור עם הרבה צמחייה.

00:03:52:14 00:03:46:13
כפי שאת יודעת, יהודי אתיופיה
גרו תמיד בסמוך לנהרות ונחלים.

00:04:00:11 00:03:52:24
היה הר בשם "אדואדוהא",
ביתנו היה בצידו של ההר.

00:04:08:23 00:04:00:17
מאחורי הבית שלנו היה נהר,
שם הנהר "מיי-קוואקוח".

00:04:14:04 00:04:09:00
לא הבנתי, גרתם מתחת להר?
- כן. גרנו בצידו של ההר.

00:04:21:04 00:04:14:06
באזור ההררי גרו הנוצרים,
במורד ההר אנחנו היינו גרים.

00:04:30:19 00:04:21:07
מאחורי הבית שלנו, 200-300 מטר
משם, היה הנהר "מיי-קוואקוח".

00:04:33:01 00:04:30:22
מה שם הנהר?
- "מיי-קוואקוח".

00:04:36:02 00:04:33:04
מה פירוש השם?
- פירושו "נהר הפניניות".

00:04:38:23 00:04:36:04
או-קיי, יש לך מושג למה
קראו לנהר בשם הזה?

00:04:46:23 00:04:39:00
לא יודע, אבל אני זוכר שבסביבת
הנהר היו כל מיני עופות ופניניות.

00:04:50:14 00:04:47:00
כיוון שזה היה מקומן של הפניניות,
התושבים החליטו לקרוא לנהר כך.

00:04:57:01 00:04:50:17
זה היה אזור שבו היו הרבה
מהציפורים ומהפניניות.

00:05:04:05 00:04:57:21
או-קיי, כמה אחים
ואחיות היו לך?

00:05:16:08 00:05:05:00
בתחילה אימי ילדה 9 ילדים.

2 מאחיי מתו כשהיו פעוטים.

00:05:27:07 00:05:16:22
נותרנו 6 אחים, וכשעלינו
ארצה בשנת 1981 דרך סודן,

00:05:38:16 00:05:27:09
3 מאחיי הגדולים ו- 4 מדודיי
נחטפו על-ידי חיילים סודנים.

00:05:50:01 00:05:38:20
לא ניתן לקבוע אם הם בחיים.
אפשר לומר שעברו מאז 35 שנה.

00:05:52:09 00:05:50:03
עד היום אנחנו לא יודעים
מה עלה בגורלם.

00:05:56:13 00:05:52:11
מכל המשפחה נותרנו בחיים
פה בארץ אני, אחי ואחותי.

00:06:00:05 00:05:56:18
איפה היית ממוקם בסדר
האחים במשפחה?

00:06:04:04 00:06:00:09
כשכוללים את כל האחים,
אני ה-7 במספר.

00:06:08:09 00:06:04:24
מה היה מקור הפרנסה
של הוריך באתיופיה?

00:06:13:11 00:06:08:24
אבי ז"ל היה נפח ברזל.
הוא היה נפח ברזל.

00:06:17:11 00:06:14:06
אימי עסקה בייצור
ומכירה של כלי חרס.

00:06:22:15 00:06:18:01
לאבי היה משק חקלאי וכל המשפחה
עסקה בעבודות החקלאות השונות.

00:06:30:17 00:06:22:18
מי שעזר לאבי היו אחיי הגדולים,
לא היה ניתן להתפרנס רק מנפחות.

00:06:31:20 00:06:30:20
לכן התפרנסו גם מחקלאות.

00:06:37:24 00:06:32:02
איך היה נראה הבית, המראה של
המטבח, החצר, החדרים, זכור לך?

00:06:39:22 00:06:38:03
כן, כן.
- מה אתה זוכר?

00:06:41:24 00:06:40:06
מה שאני זוכר...

00:06:54:07 00:06:42:09
כפי שאת יודעת, הבתים נראו אותו
דבר, היה חדר להורים והיה מטבח.

00:06:58:23 00:06:54:11
הייתה גם מן מיטה מחימר,

00:07:04:04 00:06:59:01
על המיטה הזו ישנו כל הילדים,
ביום יום זה שימש למושב אורחים.

00:07:09:10 00:07:04:10
איך יצרו את המיטה הזו?
- יצרו את זה מחימר.

00:07:11:13 00:07:09:13
בנו את זה רק באמצעות חימר?
- כן, רק באמצעות חימר.

00:07:12:22 00:07:11:17
אם זיכרוני אינו מטעני,
יצרו את זה רק מחימר.

00:07:20:13 00:07:12:24
על המיטה הזו ישנו כל הילדים,
ביום יום זה שימש למושב אורחים.

00:07:27:20 00:07:20:16
באזור המטבח
הייתה פינה לבישולים.

00:07:36:20 00:07:28:00
היה חדר הורים, מטבח, פינת מטבח,
מושב האורחים ולידו מסדרון היציאה.

00:07:39:04 00:07:36:23

זה היה בית הגדול.

00:07:43:13 00:07:39:08
צמוד אלינו היה ביתו של אחי הגדול.
כפי שאת יודעת, כשנער הופך לגבר,

00:07:54:02 00:07:43:17
הוריו בונים עבורו "טוקול",
כלומר בית, ושם הוא ואשתו גרים.

00:08:07:19 00:07:54:05
הוריי בנו עבור אחיי בית וכשהם
נישאו הם גרו בבית עם נשותיהם.

00:08:13:21 00:08:08:00
על זה בעצם נאמר באתיופיה:
"הנער כבר בשל ויכול להקים משפחה".

00:08:15:12 00:08:13:24
בסך הכול היו לנו 4 בתיים.

00:08:20:02 00:08:15:15
בונים לו בית לפני שהוא מתחתן?
- כן.

00:08:23:10 00:08:20:04
באיזה גיל מתחילים
לבנות לו בית?

00:08:31:17 00:08:23:13
אם זיכרוני אינו מטעני, בנו
לו בית בסביבות גיל 15-16.

00:08:38:17 00:08:31:20
היו בונים לנער בית וכשהוא התחתן,
הוא מביא את כלתו לבית וגר שם.

00:08:44:05 00:08:38:21
אם הבית היה גדול וזה הספיק לזוג
לגדל את ילדיהם בנחת, מה טוב.

00:08:53:00 00:08:44:09
אם הבית היה קטן, העבירו
אותו לנער, ולזוג בנו בית גדול.

00:08:59:09 00:08:53:15
יש לך איזה זיכרון ילדות
מהתקופה שבנו בית לאחייך הגדול?

00:09:08:07 00:08:59:12

כיוון שהייתי קטן כשאחי התחתן,
איני זוכר איך התנהלה בניית הבית.

00:09:16:23 00:09:08:10
אבל אני זוכר שהיו 4 בתים צמודים,
ושכל הילדים והאחים היינו ביחד.

00:09:20:17 00:09:17:01
אומרים שהילד פרש כנפיים ועף, זה
לא מדויק כיוון שגרנו זה מול זה.

00:09:24:09 00:09:20:20
את כל הארוחות אכלנו ביחד.
בעיקר ארוחת ערב אכלנו יחד.

00:09:28:04 00:09:24:11
בשבתות ובחגים
בילינו אחד עם השני.

00:09:33:19 00:09:28:06
אפילו שלכל אחד היה בית משלו,
היינו משפחה אחת מורחבת.

00:09:39:09 00:09:33:23
בילינו יחד, שיחקנו יחד.
עשינו ארוחות משותפות וכולי.

00:09:47:18 00:09:39:19
פה בארץ אני רואה שכל אחד דואג
רק לעצמו וזה קצת מעציב אותי.

00:09:51:04 00:09:47:21
שם חיינו כמשפחה אחת גדולה.

00:10:01:18 00:09:52:01
הקרקע הייתה בבעלות המשפחה
או שכל פעם רכשו קרקע לבית חדש?

00:10:04:10 00:10:02:00
לא...
- היו בבעלותכם קרקעות?

00:10:06:03 00:10:04:12
היו בבעלותנו קרקעות.

00:10:14:01 00:10:06:06
הקרקעות שחיינו עליהם שייכים לאבות
אבותינו, זו קרקע שהועברה מאב לבן.

00:10:23:01 00:10:14:05

מדובר בקרקעות שחיו עליהם יהודי
אתיופיה, דודיי וקרובי משפחתי.

00:10:27:04 00:10:23:04
האזור היה גדול ולא הייתה בעיה
של קרקעות לצורך חקלאות ומרעה.

00:10:29:10 00:10:27:07
אפשר לומר שהקרקע שעלייה
חיינו הייתה בבעלותנו.

00:10:34:07 00:10:29:12
חיינו שם ללא שום בעיות, אף אחד לא
הפריע לנו ואמר לנו לעזוב את הקרקע.

00:10:36:09 00:10:34:12
לא היה צורך לרכוש קרקע,
הקרקע הייתה בבעלותנו.

00:10:42:21 00:10:36:11
ביתכם היה ממוקם ליד ההר?
- כן. כן.

00:10:50:14 00:10:42:24
תאר לי מי גר בכפר הזה?
כמה משפחות גרו בכפר הזה?

00:10:56:18 00:10:50:17
האם גרו שם רק יהודים או גם
נוצרים? היו לכם שכנים נוצרים?

00:11:00:17 00:10:56:20
באזור שבו גרנו
לא חיו נוצרים.

00:11:08:19 00:11:00:19
מי שגר בסביבתנו הקרובה היה אחיו
של אבי, איילין מהרט ז"ל ומשפחתו,

00:11:15:02 00:11:08:22
דודתי "הונש מהרט" ומשפחתה,
"ברהנה מהרט" עם משפחתה,

00:11:27:20 00:11:15:04
גרו שם גם טרונוך, סיסאי טזזו,
יונתן פקדו, קסה יעקב אחיו של מהרט.

00:11:32:15 00:11:27:22
באזור שבו גרנו חיו רק ביתא ישראל
ורובנו היינו קרובי משפחה.

00:11:41:06 00:11:32:19
כולנו היינו קרובי משפחה, כל מי
שציינתי הוא קרוב משפחה שלנו.

00:11:43:09 00:11:41:08
אפשר להגיד שכל מי שציינתי
הוא צאצא של "גרמדוויט".

00:11:48:20 00:11:43:11
מי שחי בכפר היו כל קרובי משפחתך?
- בדיוק, כולנו היינו קרובי משפחה.

00:11:53:24 00:11:48:23
אפשר לומר שבנינו חומה
סביב האזור שבו גרנו.

00:12:03:24 00:11:55:04
יש מקרה או סיפור שקרה לך
בילדותך ושתרצה לחלוק איתנו?

00:12:08:10 00:12:04:17
האם זכור לך איזה אירוע כשיחקת
עם קרובי משפחתך בימי חול ובחגים?

00:12:11:24 00:12:08:17
כן, יש לי הרבה זיכרונות.

00:12:24:12 00:12:12:17
בחגים, התאספנו בביתו של דודי
"איילין מהרט" ושם אכלנו ושתינו.

00:12:30:18 00:12:24:22
כל משפחה הביאה איתה תבשיל
וככה עשינו ארוחות משותפות.

00:12:33:18 00:12:31:04
היו הרבה רגעי שמחה וצחוק
באותה תקופה.

00:12:42:07 00:12:34:03
מה שחקוק בזיכרוני, באתיופיה
כל החתונות נערכו בקיץ.

00:12:54:17 00:12:43:00
כשהייתה חתונה הייתה שמחה גדולה,
הארוחות גורמה שהיו הוסיפו לשמחה.

00:13:01:07 00:12:55:00
לנו הילדים הקיץ היה זמן חופשה,

לא היה צורך לשמור על הצאן והבקר,

00:13:11:09 00:13:01:11
בתקופה זו נחנו, אכלנו, שתינו
וחגגנו את החגים ואת השמחות.

00:13:19:15 00:13:11:13
הקיץ הייתה תקופה טובה, תקופה
שבה שיחקנו, אכלנו מבלי לדאוג.

00:13:22:13 00:13:19:22
הרגעים האלה זכורים לי לטובה.

00:13:32:24 00:13:22:16
דבר נוסף שזכור לי הוא שבקיץ כל
ילדי הכפר התאספו והדליקו מדורות.

00:13:43:15 00:13:33:04
אני זוכר שהדלקנו את המדורה בשעות
הערב ושאלנו אחד את השני חידות.

00:13:44:18 00:13:43:17
מה למשל?

00:13:48:18 00:13:44:22
למשל חידת ה-"אנקוקלש".
- או-קי".

00:13:52:14 00:13:49:00
היו כל מיני חידות כאלה.
- יש חידה כזו שאתה זוכר?

00:13:58:13 00:13:55:00
כן, יש חידה שאני זוכר היטב.
- או-קי".

00:14:03:19 00:13:58:17
כשמתחילים, השואל אומר "אנקוקלש"
ופותר החידה עונה ומשיב "לזוקלש".

00:14:06:13 00:14:04:07
ואז שואל החידה אומר לך, תנחש
מי אני, ואז מספר את החידה.

00:14:15:20 00:14:06:16
החידה הולכת כך: אבי הוא חמור
ואימי היא סוסה, מי אני?

00:14:21:24 00:14:16:01
ובכן התשובה לחידה הזאת קלה.

התשובה היא "פרד", בן החמור והסוסה.

00:14:28:07 00:14:22:02

שאלנו אחד את השני
כל מיני חידות כאלה.

00:14:47:04 00:14:28:10

ואז טיילנו ליד הנהר, אף אחד
לא נדנד ואמר, מספיק, כנסו הביתה.

00:14:49:06 00:14:47:07

אלה היו רגעים מאוד מהנים.

00:14:53:21 00:14:49:12

ישנתם בחוץ בתקופה הזאת או ש...
- כשנהיה מאוחר, חזרנו הביתה.

00:14:55:18 00:14:53:23

ישנו בבית.

00:15:07:17 00:14:55:22

כשנהיה מאוחר,
לאחר שסיימנו את הערב ישנתי בבית.

00:15:09:07 00:15:07:20

מה זה "פרידה"?

00:15:12:18 00:15:09:14

"פרידה" זה החלק שלך מהנתח של הבשר
של הפרה אשר נשחטה על-ידי המשפחה.

00:15:16:20 00:15:12:24

כשנערכה חתונה, נהגנו לשחוט פרה,
והארוחה שהוגשה הייתה בשרית.

00:15:21:24 00:15:16:22

כשמשפחה רצתה לאכול בשר,
התאגדו ושחטו פרה והתחלקו בנתח.

00:15:30:23 00:15:22:01

כשמישהו רוצה בשר הוא הולך
לסופר, באתיופיה זה לא ככה.

00:15:32:11 00:15:31:00

אז איך זה היה, תסביר לנו?
- זה לא היה ככה.

00:15:43:18 00:15:32:15

המשפחה המורחבת התאגדה ושחטה פרה,
ואז חילקו את הנתחים לכל משפחה.

00:15:46:00 00:15:43:21
ככה ניהלנו את זה
והתחלקנו בנתחי הבשר.

00:15:48:01 00:15:46:02
אמרת כל משפחה,
מה כוונתך?

00:15:57:11 00:15:48:13
למשל היו 20 משתתפים ואז
כל אחד קיבל את החלק שלו,

00:16:04:06 00:15:57:14
אם הייתה משפחה קטנה,
אז נתנו להם חצי מהנתח.

00:16:06:21 00:16:04:11
החלוקה להרבה משפחות
היא כאשר שחטו פרה.

00:16:14:19 00:16:07:00
ברוך ה' כשהגיעו אורחים מרחוק,
נהגנו לשחוט כבש או עז לכבודם.

00:16:20:11 00:16:14:21
דבר שחקוק בזיכרוני הוא האחדות
של המשפחה, הארוחות המשותפות.

00:16:25:18 00:16:20:13
למשל כשהוריי שחטו עז,
לא אכלנו את הבשר לבדנו.

00:16:32:22 00:16:25:21
לקחנו חלק מהבשר ונתנו לדודים,
לאלה שהיו הכי קרובים אלינו.

00:16:38:07 00:16:33:00
גם הדודים שלנו לא אכלו לבד,
הם גם החזירו לנו באותו מטבע.

00:16:41:05 00:16:38:09
הם נתנו לנו בשר
שהספיק לארוחת ערב.

00:16:44:06 00:16:41:10
כך חיו שם.

00:16:48:22 00:16:44:08
לא היה דבר כזה אני אדאג רק לעצמי

ולבני משפחתי. הייתה המון הדדיות.

00:16:51:14 00:16:49:00

כשדיברת על העניין הזה,
זכרתי בשאלה.

00:17:01:20 00:16:51:17

כששחטתם פרה, היכן שמתם את הבשר,
לא היה מקרר, איך זה לא התקלקל?

00:17:06:16 00:17:01:24

ובכן, העניין הזה מדהים.
בשבוע שעבר ביקרתי באתיופיה.

00:17:08:12 00:17:06:19

שבוע שעבר ביקרתי באתיופיה.

00:17:15:21 00:17:08:16

נכנסתי לקצביה וראיתי שהבשר
תלוי על חבל ולא נמצא בקירור.

00:17:22:08 00:17:15:24

שאלתי אותם: למה אתם תולים את זה
כאן? בישראל זה היה מתקלקל.

00:17:29:13 00:17:22:12

למה זה לא מתקלקל, אנחנו רצים
לשים את זה במקרר כדי שלא יתקלקל.

00:17:42:08 00:17:29:15

הם ענו שהבשר בארצנו מתקלקל כיוון
שהבהמות אוכלות אוכל לא טבעי.

00:17:53:24 00:17:42:11

באתיופיה שחטנו את הפרה, את הבשר
חילקנו לרצועות ותלינו על חבל.

00:17:59:06 00:17:54:02

זמן קצר לאחר מכן, הבשר מתייבש
והייבוש מונע מהבשר להתקלקל.

00:18:03:03 00:17:59:09

לפני שתליתם את הבשר,
הוא עבר תהליך נוסף?

00:18:15:18 00:18:03:05

תלינו את זה על חבל, אני מקווה
שאני לא טועה, עברו הרבה שנים.

00:18:18:16 00:18:15:21

שטפנו ותלינו ולאחר זמן קצר
הבשר התייבש ושמר על הטריות.

00:18:25:17 00:18:18:19
הבשר היבש נקרא "קוואנטה",
אני זוכר שאהבתי לאכול את זה.

00:18:36:11 00:18:26:09
איזה משחק אהבת לשחק
עם חבריך בילדות?

00:18:49:00 00:18:37:07
משחק שהכי אהבנו לשחק הוא המנקלה,
מרוב שהיינו שקועים שכחנו מעבודתנו.

00:18:51:15 00:18:49:15
משחק המנקלה?
- כן.

00:18:56:17 00:18:52:01
כשביקרתי בשבוע שעבר באתיופיה קניתי
את הלוח שבו משחקים את המנקלה.

00:19:01:01 00:18:57:06
מרוב שעבר הרבה זמן אפילו
קצת שכחתי איך שיחקנו במשחק הזה.

00:19:11:17 00:19:01:08
היה מקום שבו נהגנו
לשחק את המנקלה,

00:19:21:08 00:19:11:22
מרוב שהיינו שקועים במשחק, העזים
התפזרו ואכלו מהשדה של מישהו אחר.

00:19:25:16 00:19:21:11
זה משחק מרתק, דורש ממך ריכוז,
לכן שכחת מהכול והתמקדת במשחק.

00:19:31:09 00:19:25:19
קרה לך ששיחקת "מנקלה" ובזמן הזה
העזים אכלו משדה של חקלאי בסביבה?

00:19:33:17 00:19:31:17
מה אתה זוכר? ספר לנו.
- כן, כן.

00:19:41:15 00:19:34:07
ראשית, בתרבות האתיופית מי שחינך
את הילדים לא היו רק ההורים,

00:19:50:24 00:19:42:07
דודי "אייליין" היה אמון
על חינוך הילדים במשפחה המורחבת.

00:20:01:05 00:19:51:03
אני זוכר שפעם אחת ישבנו ושיחקנו
מנקלה, והפרות אכלו משדות החקלאים.

00:20:09:22 00:20:01:08
אם הפרות אכלו מהשדות זה אומר
שהחקלאי הפסיד את ההכנסות השנתיות.

00:20:14:02 00:20:10:02
הגידול באתיופיה הינו
גידול חד שנתי.

00:20:19:01 00:20:14:04
אם הפרות אכלו, רק בשנה הבאה
הוא יוכל לגדל על האדמה.

00:20:21:06 00:20:19:05
ובכן, היה מקרה כזה.

00:20:27:14 00:20:21:09
במקרה הזה אני חושב שהחקלאי
הגיע לפרות לפני שאכלו מהשדה.

00:20:35:06 00:20:27:19
אבל לא אשכח איך ברחנו
כשדודי בא וכעס עלינו.

00:20:37:18 00:20:35:10
היו כל מיני מקרים
כאלה בילדות.

00:20:40:21 00:20:37:20
אם הפרות היו אוכלות מהשדה
של החקלאי, היית מקבל עונש?

00:20:43:19 00:20:41:20
כן, הייתי מקבל על זה עונש.

00:20:48:21 00:20:43:23
תראי, מדובר בנזק מאוד גדול
שהחקלאי היה אמור לספוג.

00:20:55:14 00:20:49:06
מה היה ניתן לעשות
אם הפרות אכלו לי מהשדה?

00:21:02:07 00:20:56:03
אני לא זוכר איך החקלאים בכפר
פתרו את הסוגיה הזאת.

00:21:06:08 00:21:02:15
מה שאני זוכר זה שאם קרה מקרה כזה,
נענשו ולפעמים קיבלנו על זה מכות.

00:21:08:06 00:21:06:21
או-קי"

00:21:13:12 00:21:08:23
באיזה גיל התחלת לרעות
את הצאן של המשפחה?

00:21:24:08 00:21:14:18
אם זיכרוני אינו מטעני, התחלתי
לרעות את הצאן בגיל 7-8.

00:21:30:09 00:21:24:18
מה זכור לך כששמרת על הצאן?
איך הרגשת עם זה בפעם הראשונה?

00:21:34:14 00:21:30:21
ובכן לא אמרו לילד, לך תשמור
על הצאן לבד, בלי לחנוך אותו.

00:21:38:21 00:21:34:18
ראשית, יש הבדל בין שמירה
על פרות ועל עזים.

00:21:44:01 00:21:38:24
על הפרות שמרו רועי צאן
קבועים בשטח מרעה ייעודי.

00:21:46:05 00:21:44:06
מה זאת אומרת
רועי צאן קבועים?

00:21:56:13 00:21:46:16
רועה בקר שמועסק בשכר ושומר
על הפרות של תושבי הכפר.

00:22:02:17 00:21:56:15
התפקיד שלי בבוקר הוא לקחת את הפרות
ולהפקיד אצל רועה הבקר כדי שישמור.

00:22:12:04 00:22:02:20
בשעות הערב המוקדמות קיבלתי ממנו

את הפרות והכנסתי אותן לרפת.

00:22:27:14 00:22:12:10
לפעמים החלפנו את רועה הבקר
ושמרנו על הפרות בעצמנו.

00:22:30:15 00:22:27:17
וככה הילד למד ולאט לאט
הפך לרועה צאן ובקר מומחה.

00:22:34:08 00:22:31:07
העבודה העיקרית שלי
הייתה שמירה על העזים.

00:22:45:08 00:22:34:15
שמירה על העזים הייתה
יותר קלה, שמרנו בקבוצה.

00:22:51:11 00:22:45:12
מה ההבדל בין שמירה על פרות
ובין שמירה על עזים?

00:23:01:19 00:22:51:14
ההבדל הוא שאת העזים קל לכוון,
את הפרות יותר קשה לכוון.

00:23:07:12 00:23:01:22
כשפרה מסוימת רוצה להגיע לאזור
מסוים, היה קשה לעצור אותה,

00:23:11:02 00:23:07:15
רק אם היית גדול וחזק
יכולת לעצור אותה.

00:23:16:20 00:23:11:06
אם הפרות ראו שדה חקלאי ורצו
לאכול, הילד לא יכול לעצור אותן.

00:23:18:03 00:23:16:23
לעומת זאת, מהעזים, בגלל גודלן
הקטן, אפשר למנוע מהן להיכנס.

00:23:23:05 00:23:18:05
רוב הזמן נתנו לנו לשמור
על העזים. זה דבר אחד.

00:23:30:19 00:23:23:08
אם מסתכלים מהיבט אחר, כששמרנו
על העזים נקטנו משנה זהירות.

00:23:46:04 00:23:30:22
על העזים הקטנות שמרנו היטב
כי הן קטנות ויכלו לגנוב אותן.

00:23:48:18 00:23:46:07
היו גנבים באזור?
- כן, היו גנבים.

00:23:54:06 00:23:48:21
היה צורך לשמור על העזים טוב
טוב כדי שלא יגנבו לך אותן.

00:24:01:07 00:23:54:09
לגנוב את הפרות היה יותר קשה.

00:24:13:20 00:24:01:10
צריך לשמור על העזים היטב
מפני גנבים, שועלים וחיות בר.

00:24:23:05 00:24:13:23
החיה שהכי הפחידה אותי היא הזאב.
אם היה גדי קטן, הזאב טרף אותו.

00:24:27:16 00:24:23:08
כיוון שיש את כל הסכנות האלה,
יש לך הרבה אחריות בתור רועה צאן.

00:24:36:06 00:24:27:21
ראשית היה עליך להחזיר
את הבהמות בריאות ושלמות.

00:24:43:04 00:24:36:09
שנית, היה עליך לשמור שהבהמות לא
יאכלו משדה של מישהו ויגרמו נזק.

00:24:54:08 00:24:43:07
צריך גם לקחת אותן לשטחי
מרעה טובים כדי שיאכלו וישבעו.

00:25:02:09 00:24:54:12
לאחר מכן היה צורך לקחת אותן
לאחד מהנהרות כדי שישתו.

00:25:09:10 00:25:02:12
לאחר שדאגת לצרכיהן, היה עליך
להחזיר אותן בריאות ושלמות.

00:25:11:06 00:25:09:12
זו הייתה אחריות מאוד גדולה.
לא היה קל לבצע את המטלה הזאת.

00:25:12:11 00:25:11:13
ממש לא קל.

00:25:21:24 00:25:12:15
זו אחריות מאוד גדולה
להטיל על ילדים בני 7-8.

00:25:23:14 00:25:22:16
נכון.

00:25:30:17 00:25:24:05
מי חנך אותך לתפקיד הזה?
איך הבנת מתי הפרות שבעו?

00:25:35:05 00:25:30:22
איך ידעת מתי הן צמאות?
טיפלת בהן כאילו היו תינוקות?

00:25:39:23 00:25:35:11
תסביר לי איך ילד בן 8 לוקח על עצמו
אחריות כזאת ומבצע את זה בהצלחה.

00:25:44:18 00:25:40:02
כל מילה בסלע, זה באמת מדהים.
טיפלנו בבהמות כאילו הן תינוקות.

00:25:52:16 00:25:44:23
כפי שאימא צעירה לומדת
מאימה לגדל את הילד,

00:25:55:13 00:25:52:20
הילדה ראתה איך האימא מטפלת
בילד ועשתה כמוה וככה למדה.

00:26:00:18 00:25:55:16
אבי אמר, תלמיד טוב זה תלמיד
ששומע, רואה ואז לומד ומבצע.

00:26:05:23 00:26:00:20
ובכן גם אני לא למדתי
את העבודה ביום אחד.

00:26:13:05 00:26:06:01
בתחילה הילד מתלווה
לאחיו הגדול.

00:26:16:05 00:26:13:08
ספר לנו איך למדת מאחריך.
- כן, אני מספר על עצמי.

00:26:23:23 00:26:16:08
התלוויתי לאחי הגדול וראיתי
איך הוא ביצע את העבודה.

00:26:28:08 00:26:24:00
וככה זה היה, האח הקטן למד
מהגדול ממנו וכך הלאה.

00:26:35:13 00:26:28:11
לא הייתה שעה מדויקת שלקחנו אותן
לאכול או לשתות, זה פשוט קרה.

00:26:40:00 00:26:35:17
כשהורינו טיפלו בפרות ובעזים
או בכל עבודה אחרת,

00:26:45:22 00:26:40:02
הם עשו את זה במקצועיות רבה
כיוון שידעו שאני מסתכל ולומד.

00:26:51:14 00:26:45:24
הם ידעו שהתבוננתי בעבודתם וכך
גם הייתי ערני ולמדתי מה לעשות.

00:27:03:03 00:26:51:17
זה בעצם כמו עיקרון הרצף,
לצפות, לחקות ולדעת.

00:27:07:14 00:27:03:05
לא לימדו אותי פרטנית, הסתכלתי
איך אחי מבצע את זה ולמדתי.

00:27:12:05 00:27:07:17
כשהתלווית לאחייך, מה
אתה זוכר מהימים האלה?

00:27:23:11 00:27:12:10
יש מקרה ספציפי שאתה
זוכר מהתקופה ההיא?

00:27:26:05 00:27:23:15
בהקשר של שמירה על הפרות והעזים
או בכלל זיכרון ילדות ממנו?

00:27:29:07 00:27:26:09
כוונתי בהקשר של שמירת
הפרות והעזים.

00:27:45:18 00:27:29:13

כשהוא שמר על העזים אני זוכר שהוא
כיוון אותן לעצים שהן אהבו לאכול.

00:27:50:01 00:27:45:23

הוא ידע שהעזים לא אוכלות מכל עץ,
ולכן לקח אותן לשטח המתאים.

00:27:53:17 00:27:50:04

כשהחלפתי אותו בשמירה על העזים,
לקחתי אותן לאותו המקום.

00:28:06:11 00:27:54:10

העזים שתו רק במקורות מים מסוימים,
הן אהבו נהר שיש בו סלעים כדי לנוח.

00:28:16:06 00:28:07:00

למה?

- הן אהבו את זה, זה שעשע אותן.

00:28:22:16 00:28:16:14

את יודעת איך זה... ראשית,
העזים אהבו לישון על הסלעים החמות.

00:28:27:11 00:28:22:20

שנית, הן אהבו להיאבק
והיו נוגחות זו בזו.

00:28:37:24 00:28:27:14

הזכרים היו נאבקים אחד בשני
ורבים על ליבה של הנקבה וכולי.

00:28:39:22 00:28:38:02

אפשר לומר שזו הייתה
הפסקת הצהריים שלהן.

00:28:43:00 00:28:39:24

או-קיי.

- לכן יש למצוא להן מקום מתאים.

00:28:49:19 00:28:43:03

אם אקח אותן לנהר שיש בו בוך,
לאחר השתייה לא יוכלו לנוח.

00:28:52:11 00:28:49:22

לכן הקפדנו לקחת אותן למקומות
מתאימים שינוחו לאחר שתיית המים.

00:28:54:22 00:28:52:14

אם עכשיו היית לוקח אותן
לנהר ובו בוך, מה היה קורה?

00:29:01:09 00:28:55:00
הן היו שותות, אך לאחר השתייה
לא היו יושבות לנוח או לשחק.

00:29:08:19 00:29:01:12
כשלקחת את העזים היית צריך לדאוג
לאוכל, ולמקום שבו יוכלו לנוח.

00:29:10:19 00:29:08:23
גם הפרות התנהגו באותו אופן.

00:29:19:08 00:29:10:22
לאחר שאכלו ושתו היה צריך לקחת
אותן למקום טוב כדי שינוחו.

00:29:21:17 00:29:19:11
הפרות לא נשכבו לנוח בשדה
שיש בו עשבים גבוהים,

00:29:28:01 00:29:21:20
הן אהבו לנוח בשטח
מישורי ללא עשבים.

00:29:38:03 00:29:30:01
ציינת שיש גנבים בכפר, מי היו
הגנבים אלה, היו השכנים בכפר?

00:29:42:08 00:29:38:14
השכנים לא גנבו מאתנו.
וגם המכרים שלנו לא גנבו.

00:29:50:19 00:29:42:16
היו בכפר כל מיני עבריינים,
פורעי חוק וכאלה שמסתתרים מהחוק.

00:29:57:12 00:29:50:24
פורעי החוק הסתובבו שם ללא מעש
ומכיוון שלא הייתה פרנסה, הם גנבו.

00:29:59:19 00:29:57:15
היו בכפר גם טיפוסים
מלוכלכים כאלה.

00:30:03:18 00:29:59:22
פחדנו מהטיפוסים האלה, השכנים
שלנו לעולם לא היו גונבים מאיתנו.

00:30:06:23 00:30:03:22
יש לך איזה מקרה לספר

לי בעניין הזה?

00:30:09:21 00:30:07:22

לא, אין לי סיפור בעניין
הקשור לגנבת עז.

00:30:17:24 00:30:10:02

לעתים רחוקות נעלמו לנו עזים
אך לא ידענו לומר מי גנב אותן.

00:30:21:02 00:30:18:09

קרה לך שאיבדת עז בזמן
שמירה על העזים?

00:30:22:16 00:30:21:06

כן, כן.

00:30:27:02 00:30:22:19

ספר לי על המקרה הזה?
ספר לי היכן היית כשהן נעלמו?

00:30:28:08 00:30:27:04

אתה זוכר איך זה קרה?

00:30:30:17 00:30:28:22

אני לא זוכר
מתי העז נעלמה.

00:30:40:24 00:30:30:21

בסוף היום, כשהיינו בדרכנו
הביתה, נהגנו לספור את העזים.

00:30:47:20 00:30:41:11

אני זוכר שספרתי את העזים
והייתה חסרה לי עז אחת.

00:30:51:06 00:30:47:24

לא זכרתי אם זכר או נקבה,
אבל הבחנתי שחסרה לי עז אחת.

00:30:57:02 00:30:52:03

היו שתי בעיות במקרה הזה.

00:31:03:07 00:30:57:05

ראשית, אתה עצוב שאיבדת עז.
שנית, איך אספר להוריי שאיבדתי עז.

00:31:08:18 00:31:03:10

זה מאוד מפחיד, כי העונש שתקבל
מההורים הוא עונש מאוד כבד.

00:31:12:22 00:31:08:20
וככה בעצם איבדתי את העז.

00:31:25:00 00:31:13:00
כיוון שעבר זמן רב, אני לא זוכר
איך יצאתי מזה ואיזה עונש קיבלתי,

00:31:34:14 00:31:25:03
אך אני זוכר את הפחד שחוויתי
ברגע שגיליתי שחסרה לי עז אחת.

00:31:41:01 00:31:34:17
חשבתי, איך אבשר עכשיו
למשפחתי שאיבדתי עז אחת.

00:31:55:10 00:31:41:08
ואז דחיתי את הרגע שאספר להוריי,
הייתה לי תקווה שמחר אמצא אותה.

00:31:59:18 00:31:55:13
לבסוף מצאת את העז האבודה?
- לא, לא מצאתי אותה.

00:32:11:03 00:32:01:11
כשאתה וחבריך שמרתם על העזים,
הרי הייתם ילדים,

00:32:22:16 00:32:11:07
איך ידעתם מתי להאכיל את הפרות,
איך לקחתם את האחריות הזו?

00:32:26:14 00:32:23:18
ובכן...
- הבנת למה אני מתכוונת?

00:32:28:15 00:32:26:16
אני חושב שהבנתי
למה את מתכוונת.

00:32:34:17 00:32:29:01
ידענו שזו אחריות מאוד גדולה
והתנהגנו בהתאם.

00:32:43:00 00:32:34:20
היינו ילדים, וילדים הרבה פעמים
רגשיים ולכן רוב הזמן הלכנו לשחק.

00:32:50:10 00:32:43:03
כפי שציינתי היה את משחק המנקלה,

שיחקנו במשחקי כדור שונים.

00:32:53:08 00:32:50:13

אז בעצם הבעיה הייתה
בדיוק בנקודה הזאת.

00:32:56:24 00:32:53:10

כשנשאבת למשחק, שכחת
מהאחריות המוטלת עליך.

00:33:00:03 00:32:57:01

כשהיינו ילדים בטח שדעתנו הוסחה.
גם דעתם של המבוגרים מוסחת לפעמים.

00:33:09:24 00:33:00:05

לאחר שהבהמות שתו ואכלו, דאגנו
להן למקום שבו יוכלו לנוח.

00:33:16:11 00:33:10:01

ואז עשינו הפסקת צהריים ואכלנו.
לאחר שאכלנו שיחקנו במשחקים השונים.

00:33:29:03 00:33:16:14

כשהיינו באמצע משחק, כמה פרות
הלכו לאכול משדה אחר ונעלמו לנו.

00:33:31:15 00:33:29:06

איך התמודדתם עם זה?

00:33:43:21 00:33:32:10

מפעם לפעם החקלאים היו מעירים
לנו לשמור טוב על הפרות והעזים.

00:33:59:04 00:33:44:00

עבדנו מאוד קשה בחודשי החורף,
שמרנו על הפרות והעזים בגשמים.

00:34:01:15 00:33:59:07

הילדים שמחו כשהגיע הקיץ.

00:34:08:10 00:34:01:17

בקיץ היה חופש, לא עבדנו קשה.
גם השוורים לא חרשו והיו בחופשה.

00:34:13:02 00:34:08:13

בחודשי הקיץ אכלנו, שתינו ונחנו.
לא היו הרבה עיסוקים בקיץ.

00:34:20:00 00:34:13:06

בחודשי החורף עבדנו מאוד קשה, ירדו

עלינו גשמים ולא היה נעים לעבוד.

00:34:31:12 00:34:20:04
האמת שבארצנו החורף לא היה כזה קר,
אך ירדו עלינו גשמים וככה עבדנו.

00:34:35:22 00:34:31:15
ניסינו להעביר את התקופה הזאת בכיף,
אך אלה היו חודשים מאוד מאתגרים.

00:34:44:12 00:34:36:15
כששמרתם כולכם ביחד על הפרות,
איך ידעת לזהות שמדובר בפרות שלך?

00:34:50:07 00:34:44:16
הפרות ידעו מי הבעלים שלהן?

00:34:55:19 00:34:50:17
אני לא חושב שהפרות ידעו
מי הבעלים שלהן.

00:34:58:07 00:34:55:21
אך אני ידעתי היטב
אילו פרות ששייכות לי.

00:35:03:12 00:34:58:10
אני לא יודע אם הן ידעו
שאני רועה הצאן שלהן.

00:35:07:06 00:35:03:15
אני ידעתי לזהות את הפרות שלי.
הפרות ידעו לזהות את הבית שלהן.

00:35:18:08 00:35:07:13
כשצעדנו לכיוון הבית, הפרות
לא התנגדו כי הן ידעו שזה ביתן.

00:35:21:00 00:35:18:19
היה לכם כלב?

00:35:24:07 00:35:22:14
לא היה לנו כלב.

00:35:27:07 00:35:24:12
היו כלבים בסביבה הקרובה?
- כן, כן, היו כלבים בסביבה.

00:35:39:06 00:35:27:12
אצלנו בעדה, למי שהיה כלב,
אז הבנו שזה לצורך הגנה.

00:35:46:19 00:35:39:15
לא כמו בארץ, שהכלב הוא חיית מחמד,
באתיופיה הוא משמש ככלב שמירה.

00:35:49:22 00:35:46:21
הכלבים באתיופיה מאוד מפחידים.
אני זוכר שמאוד פחדתי מכלבים.

00:35:56:08 00:35:50:00
פחדתי מהכלבים כיוון שהם היו באים
מאחוריך ולפתע נושכים אותך בחוזקה.

00:36:02:21 00:35:56:17
לכן הרבה מבני העדה, האנשים
המבוגרים, מפחדים מאוד מכלבים,

00:36:09:08 00:36:02:23
כיוון שבאתיופיה הייעוד של הכלב
היה למטרות שמירה ולא כחיית מחמד.

00:36:12:21 00:36:09:11
לכן לא היה לנו כלבים.

00:36:16:06 00:36:13:01
נשך אותך פעם כלב?
- לא, לא נשך אותי.

00:36:23:19 00:36:16:09
אבל זכור לי שראיתי פצע של מישהו
שנשך אותו כלב, זה היה מאוד מפחיד.

00:36:30:13 00:36:23:21
אפילו פה בארץ, כשאני מבחין בכלב
מאחורי, אני עובר לצד השני.

00:36:36:03 00:36:30:21
דבר נוסף, כשכלב מריח ורואה שאתה
מפחד, הוא מתכוון לתקוף אותך.

00:36:43:10 00:36:36:08
היום, כשאני עובר ליד כלב, אני
בדילמה, אני מנסה להישאר רגוע,

00:36:48:11 00:36:43:13
מצד שני אני מאוד חושש
שהוא יתקוף אותי.

00:36:51:06 00:36:48:20
זו באמת דילמה רצינית.

- כן.

00:36:56:04 00:36:51:23

תגיד, יש עוד חידות
"אנקוקלש" שאתה זוכר?

00:37:11:06 00:36:59:14

אני עוד מעט פה בארץ 35 שנה,
אז קצת שכחתי את החידות.

00:37:20:10 00:37:11:20

אבל יש חידות כאלה ואחרות.

00:37:25:14 00:37:21:03

מישהו צעד כל היום לכפר אחר,
והמארחים נהגו לשטוף את רגליו.

00:37:33:12 00:37:25:16

החידה הולכת כך: "צעדתי כל היום
ולבסוף לא שטפתי את רגליו". מי אני?

00:37:37:08 00:37:33:19

התשובה לחידה הזאת
הינו: מקל הליכה.

00:37:46:21 00:37:37:10

ההסבר הוא שמקל הליכה צעד עם האיש
כל היום אך לבסוף הוא לא נשטף.

00:37:50:22 00:37:46:23

יש כל מיני חידות כאלה.
- יש עוד חידות שאתה זוכר?

00:37:53:21 00:37:51:01

מאוד יפה!
ממש יפה!

00:38:03:12 00:37:54:20

אלה שני החידות שזכורים לי כרגע,
יש עוד, אך אני כרגע לא זוכר.

00:38:13:13 00:38:04:07

כשהתבגרת, האם האחריות שהטילו עליך
הלכה וגדלה בתקופות הקיץ החורף?

00:38:17:14 00:38:14:06

כל מה שסיפרת הוא כשהיית
ילד, כששמרת על העזים.

00:38:20:18 00:38:17:17

השאלה שלי היא, כשהתבגרת, האם עשית דברים דומים או שונים?

00:38:23:23 00:38:21:03

כשהתבגרת...

- מה אתה זוכר מאותה התקופה?

00:38:37:22 00:38:24:02

כן, כפי שציינתי, העבודה בשדה בחודשי החורף הייתה תובענית וקשה.

00:38:39:21 00:38:38:03

זה אחד.

00:38:48:22 00:38:40:15

בחודשי החורף השדות צמחו ולא היה צריך לחפש מקום לקחת אותן לאכול.

00:38:54:00 00:38:49:01

לא בררנו היכן לקחת אותן לרעות, הצמחייה גדלה בכל מקום.

00:38:55:23 00:38:54:03

הבהמות אכלו ושתו כאוות נפשן.

00:39:04:07 00:38:56:04

החיסרון בשמירה על הפרות בחודשי החורף הוא הגשמים שירדו עלינו.

00:39:10:15 00:39:04:11

לא היה לנו כמו פה בארץ מעיל חורף, התרטבנו, וזה היה מאוד בעייתי.

00:39:13:06 00:39:10:17

אז מה לבשתם בחודשי החורף?

00:39:21:08 00:39:13:17

היינו מתעטפים בג'דיד

וככה נרטבים פחות.

00:39:22:20 00:39:21:11

מה זה "ג'דיד"?

00:39:30:16 00:39:23:00

זה דמוי סדין.

00:39:34:18 00:39:30:19

התעטפנו בסדין הזה, זה עזר, אך בכל זאת נרטבנו מהגשם.

00:39:47:06 00:39:35:17
המזל שלנו הוא שבאתיופיה לא כזה קר,
אם זה היה כמו פה, לא היינו שורדים.

00:39:52:00 00:39:47:13
באתיופיה, גם כשירד גשם,
הקור היה נסבל.

00:39:54:10 00:39:52:13
זה היה הקושי בחודשי החורף.

00:40:05:20 00:39:54:13
כשירדו גשמים רבים,
היה קשה לחצות את הנהר.

00:40:22:05 00:40:05:23
היית צריך לחשוב טוב אם לחצות
את הנהר, כי בגאות זה מסוכן.

00:40:39:04 00:40:22:07
כשירדו גשמים והיה ערפל, הרגשנו
אי נוחות, הלב שלנו דפק מהר.

00:40:45:01 00:40:39:06
היו לנו חששות ומחשבות איך
נעבור את חודשי החורף האלה.

00:41:01:16 00:40:45:05
אני זוכר שהסוסים לא אהבו את החורף,
כנראה כיוון שהם גדלו ב-"טגדיה".

00:41:15:16 00:41:01:20
בחורף הסוסים רצו לברוח לאזור שממנו
הם באו, אזור "טגדיה" שהיה אזור חם.

00:41:16:17 00:41:15:19
באמת?
- כן.

00:41:25:13 00:41:16:20
כשהחורף הגיע, הסוסים היו בורחים
לכיוון שממנו הם באו מלכתחילה.

00:41:34:16 00:41:25:24
הייתה לנו סוסה ובכל חורף
היא נהגה לברוח לנו.

00:41:38:04 00:41:34:19
היא ברחה לאזור שממנו נקנתה.
בכל פעם יצאנו לחיפושים אחריה.

00:41:39:06 00:41:38:07
הצלחתם להחזיר אותה בשלום?

00:41:46:20 00:41:39:08
כן, מצאנו אותה והחזרנו אותה,
אבל רק לאחר חיפושים רבים.

00:41:55:20 00:41:46:22
כשהחורף הגיע, הין לנו מחשבות איך
נעבור את זה בשלום ונגיע לקיץ.

00:42:02:01 00:41:56:00
רגע, אז איך מנעתם מהסוּסָה
לברוח שוב? איך הרגעתם אותה?

00:42:04:10 00:42:02:11
ובכן הקפדנו לקשור
אותה רוב הזמן.

00:42:13:06 00:42:04:21
כיוון שהייתה לנו רק סוּסָה אחת,
לא שמנו מישהו שישמור עליה.

00:42:17:16 00:42:13:11
קשרנו אותה, נתנו לה את האוכל
שלה בזמן וטיפלנו בה יפה.

00:42:28:02 00:42:17:19
וככה שמרנו עליה עד שהיא נרגעה
מהחרדה שבה היא הייתה מצויה.

00:42:33:14 00:42:28:06
אבל עד שלא הגיע הקיץ, הסוסים
רצו לברוח לכיוון יותר חמים.

00:42:36:08 00:42:33:16
מעניין.
- ככה היו הדברים.

00:42:41:04 00:42:36:11
בקִיץ...
- רגע, לא סיימנו לדבר על החורף.

00:42:54:17 00:42:41:07
אמרת שכשירדו הרבה גשמים, הכריחו
אותך לצאת בגשם ולשמור על הפרות?

00:42:58:12 00:42:54:20
ואם התנגדת לצאת ולשמור על הפרות?

קרה שסירבת לצאת ולשמור על הפרות?

00:43:08:17 00:42:58:15

ובכן, המילה לסרב לא הייתה בלקסיקון של ילד באתיופיה.

00:43:14:08 00:43:08:20

כשאבא פנה לילד ואמר לו לעשות משהו, אני לא זוכר שילד מסוים סרב לבצע.

00:43:20:23 00:43:14:11

אבל יש שני הורים, וכשהאבא אמר, קום ותבצע את המטלה,

00:43:24:00 00:43:21:00

האימא התערבה ואמרה, תחכה מעט עד שהגשם יירגע ואז תצא לבצע את המטלה.

00:43:31:13 00:43:24:03

אבל אם ירדו גשמים חזקים, הוריי לא אמרו לי לצאת לבצע את המטלה.

00:43:42:02 00:43:31:16

אמרו לי לחכות שהגשם יירגע ורק אז יצאתי לבצע את עבודתי.

00:43:46:02 00:43:42:07

אבל כשירדו גשמים חזקים לא אמרו לי לצאת לבצע את המטלה.

00:43:52:11 00:43:46:05

כשירדו גשמים חזקים והיה עליכם לצאת החוצה, היה לכם איזה פתרון?

00:43:59:00 00:43:52:14

לא, לא היה לנו פתרון לזה, פשוט ישבנו ושמרנו על הפרות.

00:44:09:07 00:43:59:03

כשירד גשם, אני זוכר ששיחקנו בשלוליות.

00:44:16:10 00:44:09:14

אני זוכר שכל הבגדים שלנו נרטבו, ככה העברנו את חודשי החורף.

00:44:41:10 00:44:16:19

הייתה מטלה אחת מאוד קשה ששנאתי לעשות,

00:44:56:12 00:44:41:12
בחודשי החורף ישנו עם שמיכות
ופוך והיה לנו חם.

00:45:17:21 00:44:56:18
אם באמצע הלילה אחת הפרות יצאה
מהגדר, ומישהו שם לב לזה,

00:45:24:19 00:45:18:01
ישר פנו אליי שאקום ואחזיר
את הפרה הזאת לתוך הגדר.

00:45:29:16 00:45:24:21
כשהיו קוראים לי, "דוויט",
קום ותחזיר את הפרה למקומה,

00:45:34:11 00:45:29:21
הייתי מתבאס, במיוחד אם ירד גשם
והמיטה שיצאתי ממנה הייתה חמה.

00:45:36:05 00:45:34:14
זה דבר שאני לא אשכח לעולם.

00:45:40:07 00:45:36:07
רק אחרי הרבה תחנונים קמתי
ועשיתי את זה.

00:45:44:07 00:45:40:09
למען האמת, גם אבי ז"ל היה
קם לבצע את המטלות האלה.

00:45:48:05 00:45:44:12
אבל רוב הזמן מי שהיה עושה
את המטלות האלה היו הילדים.

00:45:59:18 00:45:48:09
כשהיו רעשים וקולות, המבוגרים
קמו כיוון שחשדו שמדובר בגנב.

00:46:12:18 00:45:59:22
אבל אם מדובר בפרה שצריך להחזיר
לרפת, הילדים הם אלו שקמים.

00:46:16:17 00:46:13:06
נמשיך בעניין הזה, קרה
שגנב פרץ לביתכם?

00:46:19:15 00:46:16:24
זכור לך מקרה כזה?
- לא, לא קרה לנו מקרה כזה.

00:46:24:01 00:46:19:22
יצא לך לראות פרה באמצע ההמלטה?
אם כן, איך עזרתם לה?

00:46:28:09 00:46:25:03
כן, הפרות ששמרתי
עליהן המליטו.

00:46:37:05 00:46:28:20
מכיוון שרועה בקר בשכר שמר
על הפרות, לא הייתי איתם.

00:46:40:21 00:46:37:13
אבל היו לי זיכרונות
רבים מהעזים.

00:46:50:14 00:46:41:06
כשפרה המליטה, כדי לא להפחיד
אותה, התחבאנו וראינו את ההמלטה.

00:47:04:01 00:46:50:21
הפרות מאוד דאגו לעגלים שלהם
שנולדו, לכן הסתכלנו מרחוק.

00:47:14:16 00:47:04:06
לאחר ההמלטה היא חייבת להסתובב
אחורה וללקק את העגל, להריח אותו,

00:47:31:08 00:47:14:18
אם לא תעשה את זה, זה אומר
שהיא לא מכירה בעגל שהמליטה.

00:47:35:01 00:47:31:11
אם היא לא הבינה שזה העגל שהמליטה,
היא הייתה מסרבת לתת לו לינוק ממנה.

00:47:41:15 00:47:35:06
אבל אם היא הסתובבה וליקקה אותו,
היא הבינה שהוא שלה ונתנה לו לינוק.

00:47:55:20 00:47:41:19
אז כשהפרה המליטה, התחבאנו וחיכינו
עד שהיא ממליטה ומלקקת את הבן שלה.

00:48:05:10 00:47:55:23
זה היה רגע קריטי, אם לא ליקקה
אותו, היא לא תכיר בו אחר כך.

00:48:12:19 00:48:05:14

אם הפרה שהמליטה לא ליקקה
אותו, מה היה ניתן לעשות?

00:48:17:04 00:48:12:21
קירבנו את העגל או הגדי לאימו
עד שהיא תבין שמדובר בילד שלה.

00:48:19:10 00:48:17:07
ניסינו לגרום לה להבין שהוא שלה.
- קרה לך מקרה כזה?

00:48:22:08 00:48:19:14
שהפרה לא הסתובבה לילד שלה
וסירבה לקבל את העגל שלה?

00:48:25:14 00:48:22:11
יש מקרה שזכור לך?
- לא זכור לי מקרה כזה.

00:48:39:05 00:48:25:18
אם לא ליקקה אותו, קירבנו את
העגל אליה עד שהיא תקבל אותו.

00:48:41:15 00:48:39:08
אילו מאמצים עשיתם?

00:48:47:15 00:48:41:19
קירבנו את העגל לאמו שינק ממנה,
וככה, לאט-לאט, היא התקרבה אליו.

00:48:56:00 00:48:47:17
לקח זמן עד שהיא נתנה לו להתקרב
אליה, זה לא קרה בין רגע.

00:49:03:01 00:48:56:04
אם היא לא הסכימה לקבל אותו זה
יצר בעיה כשבאנו לחלוב את הפרה.

00:49:10:14 00:49:03:10
כשבאנו לחלוב את הפרה, קירבנו את
העגל לפטמה והוא התחיל לינוק,

00:49:15:05 00:49:10:17
ואז תפסנו את הפטמה
והתחלנו לחלוב.

00:49:25:00 00:49:15:08
אם היא לא הסכימה להכיר שזה בנה,
לא הייתה אפשרות לחלוב את הפרה.

00:49:27:14 00:49:25:05

מעניין.

- לא היה ניתן לחלוב אותה.

00:49:34:09 00:49:27:17

לא כמו פה בארץ שחולבים את הפרה במכונה, שם זה היה רק כשהיא הסכימה.

00:49:49:19 00:49:34:14

אם היא לא הייתה רגועה ומשוחררת, היה בלתי אפשרי לחלוב אותה.

00:49:59:17 00:49:49:23

כשחלבנו את הפרה, השארנו את העגל לידה, שתראה שהכול בסדר.

00:50:08:13 00:49:59:21

אם היא לא הייתה רואה את העגל לצידה, היא הייתה מתנגדת לחליבה.

00:50:20:10 00:50:09:16

אתה זוכר מתי הפרות חלו?
מתי פרצה המגפה?

00:50:26:11 00:50:20:13

אני חושב שהמחלה התפרצה ב-1979 לפי הספירה האירופאית.

00:50:31:09 00:50:26:15

אני זוכר את התאריך הזה, בשנה הזאת יהודי אתיופיה התרכזו בסודן.

00:50:40:19 00:50:31:12

בשנת 1979 יהודי אתיופיה צעדו לסודן כדי לעלות משם לישראל.

00:50:48:01 00:50:40:22

בשנה הזאת פרצה מגפה והפרות באזורנו חלו.

00:50:56:15 00:50:48:05

כשפרצה מחלת פרות מה שעשינו היה להרחיק את הפרות הבריאות מהחולות.

00:51:05:09 00:50:56:21

זכור לך הרגע שהודיעו לכם שיש מחלה?
- לא, אני לא זוכר.

00:51:09:15 00:51:05:12

אני לא זוכר אילו פרות חלו,

אך אני זוכר שידענו על המחלה.

00:51:15:16 00:51:09:17
ברוך ה' היו לנו הרבה פרות, לקחנו את הפרות והלכנו לכפר "בלמבה".

00:51:19:22 00:51:15:19
כשהלכת לכפר הזה, התארגנתם? אני רוצה שתספר לי כמו סיפור.

00:51:27:24 00:51:20:01
כששמעתם על המחלה, מה עשיתם, מי אמר לך לקחת אותן לכפר הזה והזהר?

00:51:39:23 00:51:28:02
אני זוכר שאמרו שיש מחלת פרות, והודיעו שצריכים לחסן את הפרות.

00:51:54:12 00:51:40:00
אנחנו לא זכינו לחסן את הפרות, אמרו לי לקחת את הפרות לכפר אחר.

00:51:56:10 00:51:54:15
...ואז
- איך הגבת, איך קיבלת את זה?

00:51:59:09 00:51:56:13
מה הרגשת?
- נבהלתי, פחדתי מאוד.

00:52:08:20 00:51:59:12
היה עליי לעזוב את הבית,
את החברים הכול, וללכת לכפר אחר.

00:52:16:17 00:52:08:23
היה עליי להיפרד מהאוכל של אמי,
זה לא היה קל בכלל.

00:52:27:23 00:52:16:20
רצו לי מחשבות: על האחריות,
איך אסתדר במקום שאני לא מכיר.

00:52:32:21 00:52:28:02
סיפרת את החששות
שהיו לך להוריך?

00:52:40:16 00:52:33:00
גבר לא חושף יותר מדי
את הרגשות שהיו לו.

00:52:45:15 00:52:40:19
היו חושבים אותו לפחדן.
וגבר לא צריך להיות פחדן.

00:52:51:08 00:52:45:19
אם לא סיפרת להוריך, אז סיפרת
את החששות האלה לחבריך?

00:52:58:10 00:52:54:24
מה, שפחדתי וכאלה?

00:53:04:19 00:52:58:20
את מה שהיה לך על הלב.

00:53:19:13 00:53:05:00
כפי שאני זוכר, באתיופיה
לא היה מקובל לחשוף רגשות.

00:53:29:21 00:53:19:16
אם היית גבר, לא הראית שום רגש,
לא הראית את הפחדים והחששות.

00:53:35:16 00:53:30:01
אמרתי לחבריי שאני עוזב, אבל לא
סיפרתי להם איך אני מרגיש.

00:53:43:17 00:53:35:20
לקחנו את הדברים שלנו,
נדמה לי שהלכתי עם אחי.

00:53:49:06 00:53:43:19
הלכנו לכפר שבו גרו דודים שלנו,
ל-"בלמבה" זה היה בתוך "וולקייט".

00:53:54:02 00:53:49:09
רגע, איזה דברים לקחת איתך?

00:53:57:06 00:53:54:09
כיוון שהלכנו לדודים שלנו,
לא לקחתי איתי הרבה דברים.

00:54:03:05 00:53:57:11
אכלתי ושתיתי אצלם.
גם צידה לדרך לא לקחתי.

00:54:06:15 00:54:03:09
הלכתי לכפר שבו גרו דודיי.

00:54:10:10 00:54:06:18
כמה זמן לקח לכם להגיע לכפר הזה?

- זה היה די קרוב.

00:54:18:22 00:54:10:14
הלכנו לכפר בשם "בלמבה",
זה לקח לנו בערך 3 שעות.

00:54:22:02 00:54:19:00
ללא הפרות אפשר להגיע
לשם בתוך שעה וחצי.

00:54:30:16 00:54:22:06
הגעתי לכפר ושהיתי שם
זמן קצר, כשבועיים.

00:54:32:23 00:54:30:18
מה זכור לך כשהגעת
לכפר שבו גרו דודיך?

00:54:43:21 00:54:35:22
המקום היה זר לי, לא ידעתי לאן
לקחת את הפרות, לא היו לי חברים.

00:54:53:05 00:54:44:06
לא היה מי שישחק איתי.
בעיקר הרגשתי המון בדידות.

00:54:59:09 00:54:53:07
והשמירה על הפרות הייתה
אחריות מאוד כבדה.

00:55:09:05 00:54:59:13
חשבתי לאן אקח את הפרות למרעה,
איך אחזיר אותן, זה היה באחריותי.

00:55:15:15 00:55:09:11
היו לי געגועים לא רק
למשפחתי, אלא גם לחברי.

00:55:19:24 00:55:15:17
התקופה הזאת הייתה קשה,
מזל שזו הייתה תקופה קצרה.

00:55:24:24 00:55:20:02
לאחר מכן, הלכנו לכפר בשם "סולה".
- רגע, לפני שאנחנו ממשיכים הלאה,

00:55:29:14 00:55:25:02
מי הסביר לך איך להגיע למקום?
תרחיב לי על זה.

00:55:40:01 00:55:29:17
היו לי דודים שם, בעיקר היה לי דוד
בשם "נגוסיה בריה" ז"ל שאצלו שהיתי.

00:55:59:16 00:55:40:05
היו לי קרובים נוספים, אך שהיתי
אצל הדוד הזה והם ארחו אותי יפה.

00:56:05:18 00:55:59:19
הם לא חששו שהפרות שלכם חולות
ועכשיו גם הפרות שלהם ידבקו?

00:56:14:19 00:56:05:21
לפני שהגעתי אליהם הם ידעו שהפרות
בריאות, זה היה ידוע וברור לכולם.

00:56:22:07 00:56:14:21
אמרו לי לעזוב את הכפר כשהוריי
שמעו שיש מגפת פרות באזור אחר.

00:56:23:24 00:56:23:00
או-קיי.

00:56:29:11 00:56:24:05
כפי שאמרתי קודם הם אירחו
אותי יפה ודאגו לי לכל דבר.

00:56:38:03 00:56:29:14
אם אני זוכר, לא היו ילדים בגילי.
היו שם תינוקות ואנשים מבוגרים.

00:56:42:05 00:56:38:06
בתקופה הקצרה הזאת
לא היה לי שם חברים.

00:56:46:05 00:56:42:08
שמרתי על הפרות כל היום
וחזרתי לבית.

00:56:54:13 00:56:47:10
ושם שהית בערך 3 שבועות, נכון?
- כן, שבועיים או שלושה.

00:57:03:23 00:56:54:16
היו לי שם כל מיני קרובים וכל פעם
אכלתי ארוחת ערב אצל מישהו אחר,

00:57:09:19 00:57:04:04
מהבחינה הזאת היה ממש כיף,
אבל הבדידות הייתה מאוד קשה.

00:57:23:05 00:57:09:24
אני לא יודע מה קרה, אבל עזבו את
הכפר והלכנו לכפר שבו גרה סבתא שלי.

00:57:26:13 00:57:23:08
כששהית אצל דודך בכפר הזה,
אחים שלך היו איתך?

00:57:30:19 00:57:26:17
לא, הם ליוו אותי והם חזרו לביתם.
- או-קיי.

00:57:36:16 00:57:31:00
הלכנו לכפר שבו גרה סבתי טקלהגז.
- רגע, אחים שלך באו לשם?

00:57:43:08 00:57:36:19
כן, אחיי הגיעו לשם, אם זיכרוני
אינו מטעני גם אבי הגיע לשם.

00:57:48:07 00:57:43:10
הלכנו אל סבתי "טקלהגז",
שמו של הכפר הוא "סולה".

00:58:00:07 00:57:48:09
ואז הגענו לכפר שבו גרו סבתי, דודיי
ובני דודיי, מאוד שמחתי שהגעתי לשם.

00:58:03:02 00:58:00:11
המקום היה רחוק?
- כן, היה רחוק.

00:58:04:19 00:58:03:04
כמה זמן לקח לכם להגיע לשם?

00:58:11:13 00:58:04:21
מ-"בלמבה", אם היינו הולכים ללא
הפרות, זה היה לוקח לנו 4-5 שעות.

00:58:19:08 00:58:11:15
כיוון שהלכנו עם הפרות זה לקח זמן,
בלעדיהם זה היה לוקח כ- 3-4 שעות.

00:58:31:17 00:58:19:11
אז כמה זמן לקח עם הפרות?
- לא זוכר, בערך 7-8 שעות.

00:58:37:14 00:58:31:20
עם כמה פרות עשית את המסע

הזה? כמה פרות היו בערך?

00:58:41:10 00:58:38:01
נדמה לי שהיו לנו כ-10 פרות.
- או-קיי.

00:59:02:01 00:58:41:13
אתה זוכר את הדרך לשם?

00:59:10:15 00:59:02:10
הדרך הייתה קשים ומלאה מהמורות,
בטח ובטח כשהובלת איתך 10 פרות.

00:59:16:00 00:59:10:18
אז איך הסתדרת עם זה לבד?
- לא הייתי לבד.

00:59:20:06 00:59:16:03
לדעתי היינו 3 אנשים באותו זמן.
- או-קיי.

00:59:36:06 00:59:20:09
שיתפנו פעולה והובלנו את הפרות,
אדם אחד לא יכול להתמודד עם זה.

00:59:41:17 00:59:36:09
עשיתם עצירה או הלכתם ללא הפסקה?
- הלכנו ללא הפסקה,

00:59:43:20 00:59:41:20
לא עשינו שום עצירה.

01:00:06:12 00:59:43:24
כיוון שהדרך הייתה תלולה וכמעט
ולא היה מישור, לא עשינו עצירות.

01:00:10:16 01:00:06:14
הפרות היו עושות
עצירה כדי לאכול מהשדה.

01:00:14:03 01:00:10:20
ואז הגענו לכפר "סולה".

01:00:16:05 01:00:14:07
איך המקום נראה?

01:00:28:09 01:00:17:06
אני מקווה שילידי "סולה" לא ישנאו
אותי אבל המקום היה נוראי וקוצני.

01:00:40:05 01:00:30:12
אבל למרות זה פגשתי את סבתי
ודודי שאליהם מאוד התגעגעתי.

01:00:45:18 01:00:41:16
אבל המקום היה נוראי, כשלקחתי את
הפרות לרעות, לא היו שטחי מרעה כלל.

01:00:49:15 01:00:45:21
שטחי המרעה היו קוצניים
וזה היווה בעיה.

01:01:01:06 01:00:50:10
בהתחלה אחיי הגיעו איתי ואחר
כך שמרתי על הפרות שלנו לבדי.

01:01:05:07 01:01:01:10
לדודי גם היו פרות, אך אני
לא זוכר מי שמר להם על הפרות.

01:01:09:03 01:01:05:11
אני שמרתי על הפרות
שלנו יום-יום.

01:01:23:23 01:01:09:06
כיוון שהגעתי למקום שאני לא מכיר,
היה קשה, שטחי המרעה היו נוראיים.

01:01:39:00 01:01:24:11
אני לא אשכח שנכנס לי קוץ ברגל,
היו לי סנדלים, שנאתי לחיות שם.

01:01:46:18 01:01:39:14
מלבד זה שאהבתי לשהות בחברת קרובי
משפחתי, לא אהבתי כלל את המקום.

01:02:01:11 01:01:47:06
חייתי אצל דודי, שמרתי על הפרות,
שלחו לי אוכל וככה העברתי את הזמן.

01:02:06:24 01:02:01:14
כדי להאכיל את הפרות,
היה עליך לקחת אותן רחוק?

01:02:18:12 01:02:07:04
קרוב, אך שטחי המרעה היו נוראיים,
ב-"בלמבה" היו שטחים טובים.

01:02:26:19 01:02:18:15
ושם לא היה מישור, שטחי המרעה

לא היו טובים, הם היו קוצניים.

01:02:36:24 01:02:27:09
לכן היה קשה לשמור על הפרות,
לא תמיד ידעת איפה הן נמצאות.

01:02:42:24 01:02:37:02
אבל בשטח מישורי אתה יושב במקום
אחד ומשקיף עליהן מרחוק.

01:02:44:14 01:02:43:02
אפשר לספור אותן ולדעת איפה כל פרה
נמצאת וכשהיא בורחת, להחזיר אותה.

01:02:53:06 01:02:44:16
ושם השטח היה תלול, ולכן
היה קשה לשמור על הפרות.

01:02:59:10 01:02:53:09
כיוון שזה היה מקום שלא הכרתי,
זה הקשה על העבודה שלי.

01:03:08:19 01:02:59:14
במקומות שאתה מכיר, פשוט למצוא
אותן, הלכתי לאן שהן אוכלות.

01:03:14:18 01:03:08:22
אבל במקום שאתה לא מכיר, אין לך
שום מושג איפה הן יכולים להיות,

01:03:18:24 01:03:14:21
לכן האחריות הייתה יותר כבדה
והעבודה היומיומית – קשה יותר.

01:03:25:16 01:03:19:01
אז איך הפרות התנהגו
במקום החדש?

01:03:33:12 01:03:26:04
הן לא הראו קושי מסוים, הן הלכו
לאן שהייתה צמחייה ואכלו מהשדה.

01:03:41:18 01:03:33:19
אבל כשרציתי להוביל אותן
לבית, זה היה יותר קשה.

01:03:50:12 01:03:41:21
בכפר שלנו, כשהיינו חוזרים הביתה,
הן שיתפו פעולה כי הכירו את הדרך.

01:03:53:03 01:03:50:15
אז איך בכל זאת כיוונת אותן
והובלת אותן הביתה?

01:04:00:12 01:03:53:19
נעזרתי במקל רועים והובלתי
אותן לאן שרציתי.

01:04:06:00 01:04:00:16
לפעמים הן הקשיבו לי והלכו לאן
שרציתי, ופעמים שהתעקשו וסירבו.

01:04:13:09 01:04:06:03
בפעמים הראשונות היה מאוד קשה
להוביל אותן, אך בהמשך יותר קל.

01:04:22:09 01:04:13:11
בהתחלה היה קשה לכוון אותן.
העבודה הייתה מאוד קשה.

01:04:27:18 01:04:22:18
לאחר מכן...
- כמה זמן שהית אצלם?

01:04:49:12 01:04:27:20
לאחר 3 שבועות עזבנו לשטח
שעוד לא חיו בו אנשים.

01:04:55:10 01:04:50:24
...ואז
- זה היה רחוק מהכפר "סולה"?

01:05:07:03 01:04:55:12
זה לא היה רחוק, אך זה היה בעמק,
מקום מאוד נמוך.

01:05:19:17 01:05:07:06
זה לא היה רחוק מ-"סולה",
אך הדרך לשם הייתה תלולה.

01:05:29:15 01:05:19:24
במקום הזה לא חיו בני אדם,
המקום לא היה מפחיד, מלבד חיות הבר.

01:05:35:10 01:05:29:18
כיוון שאף אחד לא גר שם, לא הייתה
בעיה שהפרות יאכלו מהשדה של החקלאי.

01:05:40:20 01:05:35:16
אמרת שלא הבנת למה הלכתם לעמק הזה,

בכל זאת למה אתה חושב שהלכתם לשם?

01:05:51:07 01:05:40:23
לפי מה שהבנתי, הלכנו לשם כי המקום היה בעל צמחייה רבה,

01:05:55:24 01:05:51:10
הפרות יכלו לאכול כאוות נפשן מהשדות, זה לא היה שייך לאף אחד.

01:06:00:08 01:05:56:03
לפני הפעם הזאת, דודי הלכו לשהות שם זמן מה.

01:06:09:09 01:06:00:17
אני חושב שלקחנו את הפרות לשם מכיוון ששם הייתה צמחייה רבה.

01:06:16:07 01:06:09:11
אני חושב שעזבנו לשם כי באזור שהיינו, היו שטחי מרעה לא טובים.

01:06:21:20 01:06:16:09
כשהגעתם להחלטה ללכת לשם, שיתפתם את ההורים בכך?

01:06:24:07 01:06:21:22
מי שקיבל את ההחלטה היו דודי המבוגרים.

01:06:25:24 01:06:24:10
כוונתי האם הם שיתפו את ההורים שלך בהחלטה הזאת?

01:06:30:18 01:06:26:01
הוריי נתנו את אישורם שאני אהיה בחסותם והם יחליטו עליי ועל הפרות.

01:06:37:08 01:06:30:21
הוריך הגיעו לבקר כשהיית ב-"סולה"? - כן, אחיי הגיעו לבקר אותי.

01:06:52:01 01:06:37:11
אך כשהחליטו לשלוח אותנו לשם, היינו אני ו-7 דודי, היינו שם כמה ילדים.

01:06:55:04 01:06:52:09
היינו שם יחד ואז המצב השתפר.

01:07:10:16 01:06:55:06

אמרת שהדרך לעמק הייתה
תלולה, איך התמודדתם עם זה?

01:07:23:01 01:07:10:22
הובלנו את הפרות דרך השביל,
וברגע שאחת הלכה, השאר הלכו אחריה.

01:07:37:04 01:07:23:04
הלכו בשביל לפי התור, הפרות פחדו
מהירידות, לכן היו ממושטעות.

01:07:48:21 01:07:37:07
הן פחדו מהירידה, כדי להוביל
אותן השתמשנו במקל רועים.

01:07:53:09 01:07:48:24
אם סירבו להתקדם, האכלנו אותן
בצמחייה וככה גרמנו להן להתקדם.

01:07:55:03 01:07:53:11
אם הראשון התחילה לצעוד,
השאר צעדו אחריה.

01:08:00:10 01:07:55:12
כיוונת את הפרה הראשונה ואז...
- כן, לאחר מכן צעדו אחריה.

01:08:11:09 01:08:00:23
לפני שמגיעים למקום כזה, צריך לתכנן
היכן אנחנו עוצרים ובונים בית מחסה,

01:08:16:10 01:08:11:21
המחסה צריך להיות קרוב לכל דבר.

01:08:22:14 01:08:16:18
היה צריך לבנות את ביתך ליד נהר
זורם, לא עצרנו סתם בכל מקום.

01:08:24:19 01:08:22:24
לעצור ליד מקום טוב
מבחינה אסטרטגית.

01:08:34:13 01:08:25:00
אני מתכוון למקום שבו אוכל לראות
האם באים גנבים, אויבים ושוודדים.

01:08:36:08 01:08:34:16
את כל זה צריך
לקחת בחשבון.

01:09:03:02 01:08:36:12
בחרנו מקום שבצד אחד היה הר ששימש
כמגן ובצדו השני אזור שישימש למרעה.

01:09:05:23 01:09:03:09
לא עצרנו ובנינו בית מחסה
במקום ארעי.

01:09:20:00 01:09:06:04
לאחר שהסכמנו היכן בונים את הבית,
כל אחד קיבל תפקיד או מטלה.

01:09:31:04 01:09:20:04
אחד הביא עצים, השני הביא צמחייה
וחוטים, לכל אחד היה תפקיד ברור.

01:09:35:19 01:09:31:14
אנחנו, שהיינו קטנים יותר,
הטילו עלינו לשמור על הפרות.

01:09:41:07 01:09:36:01
לילדים האחרים אמרו להכין
ארוחות צהריים וערב.

01:09:43:13 01:09:41:12
כל אחד קיבל תפקיד והיה
אחראי על התחום שלו.

01:09:47:11 01:09:43:15
היה לנו מנהל שפיקח
על כל העבודה.

01:09:49:15 01:09:47:13
מי היה המנהל?

01:09:53:07 01:09:49:18
אני לא זוכר מי היה המנהל,
זה היה אחד הילדים הגדולים.

01:09:58:07 01:09:53:10
התפקיד שלי היה לשמור על הפרות.

01:10:02:03 01:09:58:09
אני לא הייתי המנהל,
אחד מהחברה היה המנהל.

01:10:10:11 01:10:02:05
אני ובני דודי היינו ילדים,
ולכן ביצענו את המוטל עלינו.

01:10:17:13 01:10:10:15
וככה למדתי להכיר את האזור וידעתי
לאיזה שטח מרעה אקח אותן יום-יום.

01:10:19:05 01:10:17:17
יפה, יפה.

01:10:32:14 01:10:19:17
אמרת שלמדת את האזור, האזור היה בעל
צמחייה רבה, מה זכור לך מהמקום הזה?

01:10:46:02 01:10:33:13
סיפרו לי שני סיפורים על המקום הזה,
אחד שדודי לכד נמר לפני שהגענו לשם,

01:10:54:23 01:10:46:09
דודי "פרדה טקאליין" היה
שם והצליח ללכוד נמר.

01:11:07:06 01:10:55:00
מאז ששמעתי את הסיפור הזה, תמיד
חשתי שנמר יבוא לטרוף את הפרות.

01:11:25:14 01:11:07:12
דבר שחקוק בזיכרוני הוא שראיתי נחש,
מדובר בנחש לא ארסי, אלא נחש חנק.

01:11:40:02 01:11:25:18
יום אחד, כיוון ששטח המרעה התייבש,
הלכנו לשטח אחר להאכיל את הפרות.

01:11:46:21 01:11:40:12
אה החלפתם את המקום שהייתם בו?
- כן, עזבנו את המקום שבו עצרנו.

01:11:49:24 01:11:46:23
הצמחייה התייבשה, הנהר התייבש
ולכן עזבנו את המקום.

01:11:52:00 01:11:50:02
לאחר כמה זמן עזבתם את השטח
שעליו בניתם את ביתכם?

01:11:57:20 01:11:52:02
לא יודע, נדמה לי
שאחרי 3 חודשים.

01:12:01:00 01:11:57:23
המבוגרים החליטו שעלינו לעזוב למקום
טוב יותר והורו לנו לארוז ולעבור.

01:12:15:12 01:12:01:04
במקום הראשון שעצרנו, כרתנו את
העצים והכנו את הקרקע לחקלאות.

01:12:18:13 01:12:15:15
איך הכנתם את השטח לחקלאות?
- כרתנו את העצים.

01:12:25:20 01:12:18:22
ואז שרפנו את העצים שכרתנו
וזה היה כמו דשן לאדמה.

01:12:30:00 01:12:25:23
וככה הכנו את השטח
כדי לזרוע באדמה תירס.

01:12:34:19 01:12:30:04
עשינו עצירה במקום החדש.

01:12:44:01 01:12:34:22
יום אחד לקחנו את הבהמות לאזור
הקודם וכשבאנו לחזור למקום החדש,

01:13:02:12 01:12:44:04
בקרבת מקום היה ואדי, אחי ודודי
חלפו בצד ימין והעזים בצד שמאל.

01:13:08:03 01:13:02:16
ואני הלכתי אחרי העזים,
ואז שמעתי את העז צועקת.

01:13:22:10 01:13:08:06
הרמתי את הראש ופתאום ראיתי את הנחש
עוטף את העז כמו טבעת וחונק אותה.

01:13:30:13 01:13:22:14
ואז צעקתי לאחי "אווה", "אווה",
אני קורא לאחי בשם הזה.

01:13:33:08 01:13:30:16
ואז סיפרתי לו שנחש
חנק חונק את העז.

01:13:44:14 01:13:33:12
הוא הגיע ואז היה ברשותנו רובה,
הוא דרך את הנשק והרג את הנחש.

01:13:48:13 01:13:44:20
מדובר בנחש ענקי.

01:13:55:11 01:13:48:17
הרגנו את הנחש אך העז מתה.
- אה, היא מתה.

01:14:02:17 01:13:55:16
הנחש חנק היה חונק את הקרבן
שלו וככה הורג אותו בחנק.

01:14:08:23 01:14:02:23
אני חושב שקוראים לנחש הזה "חונק".
ככה הנחש היה הורג את קורבנותיו.

01:14:12:15 01:14:09:02
האירוע הזה זכור לי מאוד.
- או-קי".

01:14:15:16 01:14:12:19
יש דבר נוסף שזכור לי היטב.

01:14:23:15 01:14:15:21
הייתה לנו עגלה שממש אהבתי.
היא הייתה אדומה.

01:14:41:13 01:14:23:18
פעם רגלה נתקעה בשורש עץ
ובשל כך שברה את רגלה.

01:14:49:14 01:14:41:18
אצלנו בכפר, כשפרה שברה רגל,
גיבסנו את רגלה משני הצדדים.

01:14:52:14 01:14:49:17
איך טיפלתם ברגלה השבורה?

01:14:59:08 01:14:52:17
דאגנו לה כשהיא שברה את הרגל.
וליוונו אותה לרפת כשהיא צולעת.

01:15:31:09 01:14:59:11
לקחנו שני לוחות עץ וקשרנו סביב
רגלה וככה, לאט-לאט, השבר מתאחה.

01:15:53:10 01:15:31:14
כשהלכתי לבית של דודי כדי לבשר להם
על זה, לפתע במורד ההר נתקלתי בנחש.

01:16:15:11 01:15:53:17
הבטתי בו, הדרך הייתה מפותלת ולכן
התקדמתי לאט לאט וברחתי דרך השביל.

01:16:22:13 01:16:15:14
וכשהבטתי לאחור ראיתי את הזנב שלו,
הוא היה נחש גדול ומאוד ארוך.

01:16:36:01 01:16:22:18
באותו הזמן ממש פחדתי, הודיתי
לאלוהים שהוציא אותי מזה בשלום.

01:16:56:00 01:16:36:04
הלכתי לביתם של דודי "פרדה טקאלין"
וסיפרתי להם שהעגלה שברה את רגלה.

01:17:14:18 01:16:56:08
סיפרתי לו על שני המקרים וכיוון
שחשש לחיינו, הוא שרף את האזור.

01:17:18:19 01:17:14:20
איך הוא שרף את החלקים שהוא רצה,
איך הוא הגן על האזור שבו חייתם?

01:17:23:23 01:17:18:21
אני לא זוכר איזה מקומות הוא שרף.
- אתה זוכר איך הוא עשה את זה?

01:17:36:00 01:17:24:01
הוא שרף את כל השטח, ועשה כמובן
וידוא הריגה לנחשים שהיו שם.

01:17:40:20 01:17:36:03
הנחש שראיתי היה ארסי, אם הוא
היה מכיש אותי, הייתי מת במקום.

01:17:44:23 01:17:41:02
אבל אתה יודע שכששורפים אזור מסוים
לא תמיד אפשר לדעת מה האש תשרוף?

01:17:52:21 01:17:45:00
אולי הוא שרף את כל המקום,
כי הוא רצה להגן עלינו?

01:17:53:14 01:17:53:00
אתה זוכר את רגעי השריפה?

01:17:55:02 01:17:53:17
מה, בזמן השריפה?
- כן.

01:18:05:02 01:17:55:12
אני זוכר את האזור לאחר השריפה,

המקום היה נקי מצמחייה.

01:18:08:20 01:18:05:11

אני לא זוכר את הרגע
שהשריפה כובתה.

01:18:18:10 01:18:09:10

הסברת שהלכתם בעקבות מחלת הפרות
ובגלל זה הלכתם וגרתם במקום אחר.

01:18:20:16 01:18:18:13

כן, אפשר לומר ככה.

01:18:23:11 01:18:21:11

אז כמה זמן שהיתם באזור הזה?

01:18:34:07 01:18:24:02

התמקמנו שם בחורף וחזרנו לכפר
בקיץ, בערך 7 חודשים.

01:18:42:08 01:18:34:23

בחודשים האלה, מי דאג להכין אוכל?
- אנחנו הכנו אוכל לעצמנו.

01:18:49:24 01:18:42:10

היה לנו קמח, היה לנו חלב.
היו לנו פרות, לא היה מחסור בחלב.

01:18:51:22 01:18:50:02

אפינו לחם, הרתחנו חלב ושתינו.

01:19:01:17 01:18:52:00

לפעמים דודתי שלחה לנו "אינג'רה",
כשלא היה "אינג'רה" הסתדרנו יפה.

01:19:09:05 01:19:01:20

מפעם לפעם אכלנו בשר, צדנו חיות
כשרות, בישלנו רטבים ואכלנו.

01:19:10:12 01:19:09:11

איזה חיות בר כשרות צדתם?

01:19:15:20 01:19:10:16

חיות בר כמו צבי, גנו וכולי.

01:19:21:23 01:19:15:23

מפעם לפעם אחיי היו צדים.

01:19:23:00 01:19:22:01

אני זוכר שהיה לנו כסף.

01:19:37:23 01:19:23:04
נדמה לי שהיה לנו רדיו טייפ,
או שנראה לי שהיינו שרים בעצמנו.

01:19:43:09 01:19:38:04
אני זוכר שבערבים ישבנו סביב
המדורה, שרנו ורקדנו להנאתנו.

01:19:50:07 01:19:43:11
אפשר לומר שאז למדתי לרקוד.
אני זוכר שהיה כיף בחודשים האלה.

01:20:01:16 01:19:50:11
הייתי ביישן אך שם למדתי לרקוד,
כשדודי התחתן, עמדתי מולו ורקדתי.

01:20:06:17 01:20:02:10
מרוב שהייתי ביישן לא ידעתי
איך מתחילים בכלל לרקוד.

01:20:20:19 01:20:07:08
הייתם צעירים, חייתם ללא ההורים,
איך אתה מסכם התקופה הזאת?

01:20:47:24 01:20:21:24
החיים היו נוחים, העבודה השוטפת
הייתה קלה, פחדנו רק מחיות טורפות.

01:20:55:19 01:20:49:21
חיו שם המון חיות טורפות, היו שם
גם קופים, חיות בר מכל מיני מינים.

01:20:58:04 01:20:55:22
חשבתי שהיה שם רק נחשים.

01:21:22:11 01:20:58:07
לא, היו קופים, הייתה שם חיה ששמה...
חיה הדומה לתן, היו קופים בסביבה.

01:21:29:20 01:21:22:14
היו שם המון חיות.
ב-"וולקייט" לא היו חיות כאלה.

01:21:32:22 01:21:29:22
מלבד תן שהיה באזור
שבו גדלתי, לא היו שם קופים.

01:21:41:03 01:21:32:24
היו קופים מכל הזנים, כיוון שלא

חיו שם בני אדם היו כל מיני חיות.

01:21:50:03 01:21:41:06

המקום היה טוב.

- החיות לא נשכו אתכם?

01:22:01:09 01:21:50:07

לא, החיים שם היו נוחים,

על אף שעזבתי את החיים שהיו לי.

01:22:11:12 01:22:01:12

הכרתי חברים חדשים, בני הדודים שלי,

אך זה הציק לי שחייתי רחוק מהמשפחה.

01:22:21:18 01:22:11:16

בייחוד כששמעתי שעולים לישראל,

הייתי מאוד לחוץ שאשאר לבד.

01:22:24:21 01:22:21:23

מי סיפר לכם את הידיעות האלה?

01:22:33:23 01:22:25:03

כפי שאמרתי קודם, מדי פעם הלכנו

לבית של סבתי והתעדכנו.

01:22:51:09 01:22:34:03

כששמענו שביתא ישראל צועדים לסודן,

התארגנו והלכנו לסבתי שגרה ב"סולה".

01:23:04:06 01:22:52:17

אני זוכר כשהגענו לשם ואחיי חיכו

לי ולקחו את הפרות שלנו ל-וולקייט.

01:23:15:12 01:23:04:11

אני נשארתי עם דודיי ושמרתי

על הפרות של סבתי.

01:23:28:17 01:23:15:14

ואז ראיתי חבורת צעירים צועדים

לסודן. לא אשכח את הרגעים האלה.

01:23:36:16 01:23:28:21

אני לא אשכח את הרגע הזה,

מבלי לשאול, ידעתי לאן הם הולכים.

01:23:38:18 01:23:36:20

לא שאלת לאן הם הולכים?

- לא שאלתי.

01:23:46:18 01:23:38:22

נפרדת מהם לשלום?
- כן, אלה היו חברי הילדות שלי.

01:23:49:16 01:23:46:22
לא דיברנו על זה, אבל כולנו
ידענו לאן הם הולכים.

01:24:07:12 01:23:49:18
לא היה נהוג שילד ישאל,
לאן אתם הולכים,

01:24:11:22 01:24:07:15
גם אם היינו שואלים, לא היו
אומרים שהם הולכים לישראל.

01:24:20:08 01:24:11:24
כולם ידעו לאן הצעירים הולכים.
זה היה ברור לכולנו.

01:24:25:14 01:24:20:12
זו הייתה בעצם העלייה
הראשונה דרך סודן.

01:24:29:06 01:24:25:16
זאת גם הייתה הפעם הראשונה
שראיתי אנשים עולים דרך סודן.

01:24:35:17 01:24:29:09
ברשותך אחזור מעט אחורה ואשאל שאלה.
השאלה שאני רוצה לשאול היא כזאת,

01:24:42:23 01:24:35:21
חייתם לבד באזור ההוא, כשרבתם, מי
היה מיישב סכסוכים, או שלא רבתם?

01:24:45:12 01:24:43:02
כן, היינו רבים.

01:24:46:14 01:24:45:15
מה זכור לך?

01:24:49:19 01:24:46:16
כן, יש חיכוכים, אז איך
יישבתם את הריב הזה?

01:24:56:04 01:24:50:10
ובכן, כשרבנו...
- על מה היית רבים?

01:25:04:20 01:25:01:04

ילדים לא צריכים
סיבות כדי לריב,

01:25:23:08 01:25:04:23
רבנו על משחק מסוים, ופעם
על חלוקת עבודה לא הוגנת.

01:25:37:16 01:25:23:10
הלכנו מכות זה עם זה, ואז המבוגרים
הפרידו ואחרי כמה ימים השלמנו.

01:25:49:01 01:25:37:19
לא הייתה ברירה אז השלמנו, אם לא
תשלים עם החבר, אז תחיה בשעמום.

01:25:55:21 01:25:49:04
הלכתם לשם כדי לשמור על הפרות?
- כן.

01:26:01:12 01:25:55:23
אז מה היה עיסוקם של המבוגרים,
אם אתם שמרתם על הפרות?

01:26:10:20 01:26:01:14
אם הצעידה לסודן לא הייתה מתחילה,
מטרתנו הייתה לפתח את החקלאות.

01:26:19:22 01:26:10:23
כרתנו את העצים ושרפנו את השדה
כדי להכין את השטח לחקלאות.

01:26:29:10 01:26:20:00
עשינו שם עבודה יסודית,
אך לבסוף לא השתמשנו בשטח.

01:26:31:08 01:26:29:18
המטרה לא מומשה?
- נכון.

01:26:35:10 01:26:31:14
אז למה המבוגרים החליטו
לעזוב את המקום?

01:26:50:17 01:26:36:08
לא התרחקנו הרבה מהמקום.
המטרה הייתה להגיע שנה הבאה.

01:26:53:18 01:26:50:20
אך לבסוף רצה ה' והמטרה
הזאת לא התממשה.

01:27:00:06 01:26:53:21
הצעידה לסודן החלה אעפ"י שאנחנו לא
צעדנו עם האנשים שהלכו באותו הזמן.

01:27:05:05 01:27:00:10
לא מימשנו את הפוטנציאל החקלאי
שהיה שם בגלל השמועות שעולים לסודן.

01:27:16:14 01:27:05:10
כשהלכתם ל-"סולה" אתה נשאת שם,
ואח"כ חזרו ל-"וולקייט"?

01:27:26:12 01:27:16:16
שם שהיתי זמן מה ואח"י יחד עם
כמה מדודי הלכו ל-"וולקייט".

01:27:28:20 01:27:26:15
הם חזרו לכפר שבו גדלת?
- בדיוק.

01:27:44:20 01:27:28:24
ואז ראיתי את הצעירים צועדים לסודן.
אחד מהם היה אחי.

01:27:49:21 01:27:44:22
אחרי זמן מה סיפרו לי שהיה לו
כוונה לעלות לארץ ישראל.

01:27:51:10 01:27:50:00
ראית אותו חולף על פניך?

01:28:06:17 01:27:51:13
לא. מסתבר שבדרך, אח"י פגשו אותו
והחזירו אותו, כי הלך ללא אישור.

01:28:14:00 01:28:06:20
לאחר זמן קצר גם אני חזרתי
לבית הוריי שב-"וולקייט".

01:28:21:12 01:28:14:03
ושם יצא לי לראות הרבה יהודים
שעשו עצירה ב"טיגריי" בדרך לסודן.

01:28:27:08 01:28:21:15
כשרצית להגיע לסודן, היה עליך להגיע
ל-"וולקייט" ומשם להמשיך לסודן.

01:28:34:16 01:28:27:10
ראיתי הרבה יהודים שהגיעו

ומשם המשיכו לכיוון סודן.

01:28:37:21 01:28:34:21

או-קיי, הייתה לי שאלה...

01:28:44:22 01:28:37:23

מאז שיצאת מהבית של הוריי,
כמה זמן לא ראית את אימא שלך?

01:28:48:05 01:28:45:00

מאז שיצאתי מבית הוריי, אפשר לומר
שלא ראיתי את אמי כ-7-6 חודשים.

01:28:52:01 01:28:48:08

איך היה המפגש לאחר התקופה
הזאת שלא ראית אותם, זכור לך?

01:28:59:22 01:28:52:06

לא ראית את המשפחה הרבה, ובטח
התגעגעת, איך קיבלו אותך?

01:29:20:05 01:29:01:15

אימי הייתה חרדה כשלא היינו בסביבה,
אולי זה כיוון שמתו לה כמה פעוטות.

01:29:31:16 01:29:22:08

כל המשפחה קיבלה אותי בשמחה רבה,
אני זוכר שאכלתי "אינג'רה" של אימא.

01:29:39:07 01:29:34:02

היה ידוע לכולם שה-"אנג'רה"
של אימא שלי היא מאוד טעימה.

01:29:52:02 01:29:39:10

היה תענוג לאכול מהתבשילים של
אימא שלי, בטח לאחר זמן כה רב.

01:29:54:06 01:29:52:05

אלה היו רגעים מאוד יפים.
אבל...

01:30:04:06 01:29:54:10

פה בארץ אנשים ישירים,
אומרים הכול בפנים.

01:30:15:22 01:30:04:10

באתיופיה הרגש מוסתר, לא אמרו
לילד כל הזמן שאוהבים אותו.

01:30:22:06 01:30:16:06

הביעו את האהבה בכינויים שהם היו
ממציאים לילד, בצורה שפנו אליו.

01:30:32:08 01:30:22:10
בעצם, כך הביעו את אהבתם לילד.

01:30:38:03 01:30:32:13
כשחזרתי, היו לי כמה ימי מנוחה
מהעבודות השוטפות, חייתי כאורח.

01:30:47:20 01:30:38:09
העברתי את הימים האלה בכיף כאורח,
ולא עשיתי את העבודות השוטפות.

01:30:51:20 01:30:48:00
ככה היו הדברים.

01:31:03:20 01:30:52:12
פגשתי את חברי הילדות שלי, הפגישה
איתם הייתה מאוד משמחת ומחזקת.

01:31:18:16 01:31:03:24
כמובן שלא הראינו רגשי געגועים
אחד לשני, הכול היה מאופק.

01:31:22:23 01:31:19:02
הרבה פעמים הבענו רגש
זה כלפי זה באמצעות מבט.

01:31:25:20 01:31:23:01
חבריי הגיעו לבקר אותך בבית?
- מה?

01:31:27:23 01:31:25:22
חבריי הגיעו לבקר אותך בבית?
תאר לנו את המפגש איתם?

01:31:34:12 01:31:28:00
אני לא חושב שהם הגיעו, יצאתי מהבית
והלכתי לשכונה ושם פגשתי את כולם.

01:31:39:09 01:31:34:14
כשהוצאתי את הפרות והעזים
למרעה פגשתי את כולם.

01:31:57:10 01:31:39:12
אני זוכר שדודי "טקבה איילין" התחתן
ושם נכנסתי ורקדתי ללא בושא.

01:32:09:19 01:31:57:12

אני לא זוכר אם מקום האירוע היה קרוב, אך אני זוכר שהשתתפנו.

01:32:11:14 01:32:09:22
או-קיי.

01:32:15:07 01:32:11:18
לצורך העניין, בן כמה היית אז?

01:32:20:19 01:32:15:11
אם אני לא טועה, הייתי בן 14-15.
- או-קיי.

01:32:27:06 01:32:20:22
עזבתם את הכפר בשל מחלת הפרות?
- כן.

01:32:34:09 01:32:27:08
מאז שעזבת, האם המחלה התפשטה?
ספר לנו איך נגמר העניין הזה?

01:32:37:22 01:32:34:11
האמת שאני לא זוכר
איך כל זה נגמר.

01:32:50:00 01:32:38:00
אני זוכר שחזרנו לכפר בשלום,
המחלה כבר לא הייתה שם.

01:32:58:07 01:32:50:03
לא היה לנו מידע מה קרה
לאנשים שהפרות שלהם חלו.

01:33:04:03 01:32:58:10
האמת שאני חושב שהמחלה לא
התפשטה והגיעה עד היכן שגרנו.

01:33:15:18 01:33:05:01
אני לא יודע להגיד מה עלה
בגורל הפרות שחלו במחלה.

01:33:27:02 01:33:15:23
נעבור לעיסוק נפחות הברזל.
בעצם ייצרת כלי נשק?

01:33:28:19 01:33:27:05
תיקון כלי נשק...

01:33:39:22 01:33:28:22
אבי עסק בנפחות, לאחר מכן

אחי תיקן כלי נשק שהתקלקלו.

01:33:53:15 01:33:40:00
ובכן, בתקופה ההיא הממשלה לא
שלטה בכל אזור ואזור במדינה.

01:33:58:08 01:33:53:20
כל אחד שמר על עצמו ועל משפחתו,
על רכושו ועל הקרקעות שלו.

01:34:02:08 01:33:58:11
מי שלט אז באתיופיה?
- בתקופה המדוברת שלטו "דרג".

01:34:11:11 01:34:02:10
"דרג" שלטו, אך היו כל מיני
שהתנגדו: וויינה, אידין ואיהפה.

01:34:18:04 01:34:11:13
לא היה שלטון חזק ששלט
בכל אזור ואזור במדינה.

01:34:19:19 01:34:18:07
כפי שאמרתי, כל אחד
החזיק ברשותו כלי נשק.

01:34:28:03 01:34:19:21
ובאותו הזמן אחי עסק בתיקון
רובים, אני הייתי העוזר שלו.

01:34:36:05 01:34:28:05
אני ניפחתי במפוח והדלקתי את האש...
בעברית קוראים לזה מפוחים.

01:34:45:22 01:34:36:08
הדלקנו מדורה, ואז באמצעות מפוח
הדלקנו את הברזל והרתחנו אותו.

01:34:51:13 01:34:45:24
וככה עזרתי לאבי ולאחי.
למדתי איך מבצעים את העבודה.

01:35:01:08 01:34:51:18
בזמנים של לפני העלייה ארצה,
עסקתי בתיקון כלי נשק מקולקלים.

01:35:10:00 01:35:01:15
למדתי מאחי איך לתקן רובים שונים.
כשאחי לא היה בעבודה, החלפתי אותו.

01:35:21:09 01:35:10:03
אני זוכר שפעם אחת מישהו רצה
שאתקן לו רובה בשם "גונדיה".

01:35:32:16 01:35:21:12
האיש הגיע אליי ואמר לי,
הקפיץ של המחסנית נשבר לי.

01:35:42:17 01:35:32:18
כיוון שצפיתי באחי מתקן תקלה דומה,
אמרתי שיישב ותיקנתי עבורו את הנשק.

01:35:54:17 01:35:42:20
באותה התקופה אמרתי לו שאתקן לו
את זה ב-15 "בר", זה היה הרבה כסף.

01:36:18:18 01:35:55:00
סידרתי לו את המחסנית כמו שצריך
וריפדתי את המחסנית בשיער של בהמה.

01:36:21:12 01:36:18:20
שיער של איזה חיה?
- של עז.

01:36:23:21 01:36:21:15
לאחר מכן...
- לא, לא, לא הבנתי.

01:36:26:10 01:36:23:24
מה אתה עושה עם השיער?

01:36:48:00 01:36:26:12
ריפדתי את פנים המחסנית
כדי שהקפיץ לא יישבר.

01:36:50:07 01:36:48:12
אה, באמת?
- כן.

01:36:54:00 01:36:50:19
בעברית קוראים לזה אלסטיות.

01:36:58:23 01:36:54:02
שזה ישוב לצורתו מבלי
להישבר לאחר הלחיצה.

01:37:03:09 01:36:59:02
תיקנתי לו את התקלה בצורה
מקצועית ואמרתי לו לבוא לאסוף.

01:37:08:09 01:37:03:13
וכשהוא בא לקחת את הרובה, הוא אמר,
אתה ילד, מספיק לך 10 "בר" והלך.

01:37:17:02 01:37:08:12
בתקופה ההיא 10 "בר" היה הרבה כסף,
זה היה יום שבו הרווחתי הרבה כסף.

01:37:18:21 01:37:17:05
וככה מפעם לפעם תיקנתי רובים.

01:37:20:12 01:37:18:23
מה עשית עם ה-10 "בר"?

01:37:22:24 01:37:20:18
עם ה-10 "בר"...

01:37:31:21 01:37:23:02
בתקופה ההיא תיקנתי המון
רובים וחסכתי הרבה כסף.

01:37:44:04 01:37:31:24
הלכתי לעיר "אדרמטה" וקניתי בגדים,
מכנס ארוך, קוראים לזה "בוללי".

01:37:52:03 01:37:44:07
תפרו לי את זה במידה שלי,
קניתי גם נעליים דמוי "אולסטאר".

01:37:59:05 01:37:53:01
אחיי והוריי לא ידעו שהלכתי
לעיר וקניתי את הבגדים והנעליים.

01:38:07:11 01:37:59:08
הבגדים היו ממש יפים, מי שתפר לי
את הבגדים היה חייט בשם "נגה".

01:38:15:24 01:38:07:14
המכנסיים היו רחבים למטה.
הייתה לי הופעה שלמה.

01:38:20:12 01:38:16:02
ואז ביום שבת בבוקר קמתי
ולבשתי את הבגדים החדשים.

01:38:28:22 01:38:20:19
אבי חזר מבית הכנסת וראה אותי
עם הבגדים החדשים.

01:38:30:23 01:38:29:00

ואז כולם נבהלו.

01:38:39:02 01:38:31:24
כיוון שלא הייתי נשוי הם התפלאו,
בזמנים ההם רק מי שנשוי לבש מכנסים.

01:38:43:02 01:38:39:14
האמת שהם מאוד כעסו עליי.

01:38:49:08 01:38:43:15
אבל לאחר זמן מה אפשר לומר
שהם כבר שכחו מהמקרה.

01:38:56:01 01:38:49:13
באתיופיה, כשמישהו קונה בגדים
חדשים, אז מברכים אותו.

01:39:04:19 01:38:56:16
פה בארץ כבר הרבה שנים
לא מברכים מישהו שקונה בגד חדש.

01:39:08:20 01:39:04:22
היו מברכים: "ברוך שהחיינו
וקיימנו והגיענו לזמן הזה",

01:39:11:23 01:39:08:22
ושם באתיופיה מי שבירך
אותנו היו ההורים שלנו.

01:39:17:02 01:39:12:00
בפעם ההיא, כיוון שהם כעסו,
לא נראה לי שהם בירכו אותי.

01:39:20:19 01:39:17:07
וככה נגמר הסיפור.

01:39:23:04 01:39:21:18
הם לא ברכו אותך
על הבגדים החדשים?

01:39:25:10 01:39:23:06
אני לא זוכר, הם כעסו עליי.

01:39:32:24 01:39:25:12
הם כעסו כי לבשתי מכנס ארוך,
פעם רק מי שהיה נשוי לבש מכנס.

01:39:37:09 01:39:33:02
כיוון שזה היה כספי,
עשיתי בו מה שרציתי.

01:39:41:09 01:39:37:12
לאחר מכן אפשר לומר
שהכעס עבר להם.

01:39:49:17 01:39:41:11
האמת שילדים שחיו בעיר
לבשו מכנסיים ארוכים.

01:39:56:18 01:39:49:20
לאט-לאט גם ילדי הכפר התחילו ללבוש
מכנסיים ארוכים וזה נהיה מקובל בכפר.

01:40:01:15 01:39:56:21
לא רק אני לבשתי בכפר מכנסיים
ארוכים, אחריי צצו עוד הרבה כאלה.

01:40:05:02 01:40:01:18
לא שמת את המכנסיים בצד,
כפי שהם הורו לך?

01:40:11:18 01:40:05:04
לא, אלה היה מכנסיים יפים, המשכתי
ללבוש אותם, שילמתי עליהם הרבה כסף.

01:40:15:13 01:40:11:20
המכנסיים נתפרו על ידי חייט
מקצועי, שילמתי על זה הרבה כסף.

01:40:20:09 01:40:15:17
ידעת שאסור לך ללבוש מכנס ארוך?
- כן, ידעתי את זה.

01:40:23:16 01:40:20:11
אז מה עלה בדעתך שקנית את המכנסיים,
לא ידעת שיעירו לך על זה?

01:40:27:03 01:40:23:19
בעברית קוראים לזה "מרדנות",

01:40:36:11 01:40:27:05
עשיתי את מה שעשיתי מכיוון
שהייתי בגיל טיפוש עשרה.

01:40:47:21 01:40:36:15
הם כעסו כיוון שלא עדכנתי אותם,
לא אמרו, אל תקנה בגד כזה או אחר.

01:40:54:02 01:40:47:24
הם כעסו עליי כי לא קיבלתי מהם

אישור ללכת לעיר ולקנות בגדים.

01:41:00:04 01:40:54:06
אם הייתי מספר, היו אוסרים עליי,
הייתי מרדן ועשיתי מה שרציתי.

01:41:03:23 01:41:00:07
לאחר שקניתי, אמרתי להם,
תאפשרו לי ללבוש את זה.

01:41:08:20 01:41:04:00
אחרי שהוצאתי על זה הרבה כסף,
אין מי שישכנע אותי לזרוק את זה.

01:41:11:16 01:41:08:22
מדובר בבגדים מאוד יפים.

01:41:21:02 01:41:12:16
נשוב לדבר על הרובים שהיית מתקן,
הזכרת את זה מעט אז ברשותך נמשיך.

01:41:27:22 01:41:21:04
מהיכן הגיעו אז כל הרובים?
מאיפה קנו את הרובים האלה?

01:41:33:22 01:41:27:24
מה היה המחיר הממוצע של רובה?
זכור לך?

01:41:53:04 01:41:34:15
ובכן, מאז ומעולם חוץ מהשוטרים,
גם התושבים החזיקו ברשותם רובים.

01:41:56:16 01:41:53:06
קנו רובים וכל אחד נשא נשק.

01:42:12:19 01:41:56:20
בשלטון "דרג" היו מתנגדים כמו
"ווינה", "אידיו", שהחזיקו נשקים.

01:42:23:19 01:42:12:23
הארגונים האלה הצליחו לרכוש אמצעי
לחימה שונים ולהכניסם לתוך אתיפיה.

01:42:37:19 01:42:23:22
למשל לאחר ש"אידיו" נלחמו ב-"דרג"
ב"מטמה", הלוחמים חזרו עם רובים.

01:42:39:17 01:42:37:21
אתה זוכר שאנשים חזרו מהמלחמה?

- כן, אני זוכר.

01:42:40:20 01:42:39:20

מה אתה זוכר?

01:42:46:22 01:42:40:24

אני זוכר שאנשים חזרו עם כל מיני אמצעי לחימה שונים.

01:42:56:09 01:42:47:00

אחד חזר עם גונדיה, השני עם קלצ', השלישי עם דמלש, עם כל מיני רובים.

01:43:11:08 01:42:56:12

וכשחזרו, אחי התחתן ודודי שחזר מהמלחמה ירה ברובה שלו.

01:43:15:24 01:43:11:12

בכל מיני דרכים ומכל מיני מקורות הגיעו לכפרים אמצעי לחימה.

01:43:23:06 01:43:16:01

לא הייתה אכיפה על החזקת אמצעי לחימה, ואף אחד לא נעצר על כך.

01:43:28:17 01:43:23:09

באזור שבו גרנו היה מותר להחזיק אמצעי לחימה.

01:43:40:24 01:43:28:20

כיוון שהממשלה לא הקימה תחנות משטרה באזורים האלה, אז היו שודדים.

01:43:44:15 01:43:41:02

לכן כל משפחה התחמשה ברובים והגנה על עצמה מפני עבריינים ופורעי חוק.

01:43:53:00 01:43:44:18

אם לא הגנת על עצמך ועל רכושך, ואם לא כיבדו אותך, היית בסכנה.

01:43:54:19 01:43:53:03

זו הייתה התקופה.

01:43:59:03 01:43:54:21

זו הייתה תקופה שכל משפחה הגנה על עצמה באמצעות אמצעי לחימה.

01:44:02:02 01:43:59:05

ובכן לגבי הרובים,

היו כל מיני סוגי רובים.

01:44:04:08 01:44:02:05
המחיר משתנה מתקלה לתקלה.

01:44:14:09 01:44:04:11
אני זוכר שהמחיר של הקלצ'ניקוב בעל
המחסנית של 30 קליעים היה הכי יקר.

01:44:20:17 01:44:14:11
אחרי זה לפי סדר יורד, המחסנית בעלת
10 קליעים, ואז רובה בשם "איפ-אן".

01:44:23:07 01:44:20:20
ואז יש את הרובים "גונדיה",
"דמלש", "מינישר".

01:44:29:07 01:44:23:12
היה נשק בשם "דמלש"?
- כן, היה.

01:44:31:19 01:44:29:10
היו כל מיני סוגי רובים.

01:44:34:17 01:44:31:21
המחיר נקבע לפי
מצב הרובה ושנת הייצור שלו.

01:44:38:04 01:44:34:21
אני לא זוכר באיזה סכומים
הרובים נמכרו.

01:44:43:05 01:44:38:09
היה לדודי רובה בשם "איפ-אן"
ולאחי היה "קלצ'ניקוב".

01:44:46:21 01:44:43:08
אבל אני לא יודע להגיד
באיזה סכום קנו אותם.

01:44:50:23 01:44:46:24
איך היה נראה הרובה
מסוג "דמלש"?

01:44:59:06 01:44:51:01
"דמלש" אינו רובה אוטומטי, זה
רובה שמתופעל באופן ידני.

01:45:06:14 01:44:59:09
אך זה היה רובה בעל מראה יפיפה.

01:45:13:19 01:45:06:19
אז-קיי, היה ברשותך רובה?
- לא, לא היה לי רובה.

01:45:26:20 01:45:13:23
אבל כיוון שאחי תיקן רובים,
תמיד היו במלאי רובים כשהצטרפתי.

01:45:29:21 01:45:27:07
אתה יודע לירות ברובה?
- כן, כן.

01:45:31:20 01:45:29:23
מי לימד אותך?
- אחי.

01:45:42:05 01:45:31:23
כשהביאו לנו רובה לתיקון, אחי בחן
אם הם עובדים ולכן עשינו מטווח ירי.

01:45:49:19 01:45:42:07
אני זוכר שהיה אזור מרוחק בכפר
שבו בעצם עשינו את המטווחים.

01:45:57:03 01:45:49:22
אני זוכר שהנשק הראשון שבו
יריתי היה רובה בשם "גנצל".

01:46:01:10 01:45:57:07
עכשיו, כשירים ברובה הזה
ההדף מעיף אותך לאחור,

01:46:07:14 01:46:01:15
ואז זכור לי שלחצתי על ההדק,
יריתי ומההדף נפלתי לאחור,

01:46:10:11 01:46:07:17
אבל ברובים האוטומטיים
אין הדף כזה גדול.

01:46:18:17 01:46:10:13
כשהתעסקתי בתיקון הרובים, לא
היה רובה שלא התנסיתי בו.

01:46:26:05 01:46:18:19
זכור לי שהיינו עושים מטווחים.
וכשהלכתי לאן שהוא, לקחתי ברובה.

01:46:35:10 01:46:26:07

זכור לי שפעם אחת החמור שלנו
הלך ואכל מהשדה של איזה חקלאי,

01:46:39:20 01:46:35:12
כשזה קרה, בעל השדה עיכב את החמור
עד שהבעלים יגיע וישלם את הנזק.

01:46:44:09 01:46:39:22
מי עיכב וקשר את החמור?
- אותו חקלאי שהשדה שלו נאכל.

01:46:48:21 01:46:44:12
החקלאי היה נוצרי, זכור לי
ששמו היה "נגוסי".

01:46:52:24 01:46:48:24
הלכתי לשם וראיתי שהוא
קשר את החמור שלנו,

01:47:00:00 01:46:53:03
הייתי חמוש, הלכתי לשם ושחררתי
את החמור והבאתי אותו הביתה.

01:47:09:09 01:47:00:03
אם הייתי נתקל בו והוא היה מתנגד,
לא יודע איך הייתי מגיב עם הנשק.

01:47:11:18 01:47:09:11
הלכתי לשם, שחררתי את
החמור והבאתי אותו הביתה.

01:47:13:22 01:47:11:20
הוא ראה אותך לוקח את החמור?
- לא, הוא לא ראה אותי.

01:47:16:07 01:47:13:24
הלכתי, שחררתי את החמור
והבאתי אותו הביתה.

01:47:22:10 01:47:16:10
הייתי חמוש לכן לא פחדתי, אם הוא
היה מגיע כנראה שהיה קרב יריות.

01:47:31:22 01:47:24:12
תגיד, איך תמחרת
את תיקון הרובים?

01:47:35:08 01:47:32:06
תמחרתי לפי מורכבות התקלה.

01:47:49:21 01:47:35:11
אם קרה שפרופיל העץ של הרובה נשבר,
כיוון שהחלק מהותי, התיקון היה יקר.

01:47:57:03 01:47:49:24
אם מדובר בהחלפת חלק קטן,
אז המחיר היה נמוך.

01:48:12:19 01:47:57:06
התמחור נעשה לפי גודל הנזק וסוג
הרובה, יש הרבה סוגי רובים.

01:48:18:08 01:48:12:22
אם קלצ'ינקוב התקלקל, כיוון שעלות
החלקים יקרה, אז עלות התיקון גבוהה.

01:48:22:24 01:48:18:21
מאיפה אחיך למד לתקן רובים?

01:48:30:21 01:48:23:01
אחי למד מדודי "פרדה טקלה" שהיה
מומחה בתיקון רובים מכל הסוגים.

01:48:38:22 01:48:31:01
אחי הלך לכפר שבו הוא גר ולמד ממנו
איך מתקנים רובים מא' ועד ת'.

01:48:43:09 01:48:39:00
אחי בעצמו הפך להיות מומחה לתיקון
רובים מכל הסוגים בכפר "וולקייט".

01:48:50:14 01:48:43:12
אז-קיי, תספר לנו איך המשכתם
את החיים בכפר?

01:49:02:08 01:48:50:17
הגיעו אלינו הרבה אנשים מכל מיני
מקומות בארץ שרצו להגיע לסודן.

01:49:06:24 01:49:02:12
גם יהודים מ-"וולקייט" ארזו
והתחילו להתקדם לכיוון סודן.

01:49:09:16 01:49:07:01
המשפחה שלנו נשארה מאחור בכפר.

01:49:11:13 01:49:09:20
האמת שלאחר זמן מה...

01:49:14:18 01:49:11:16

כשאתה אומר "נשארנו לבד מאחור",
אתה מתכוון לכל המשפחה?

01:49:19:02 01:49:14:20
כן, רק המשפחה שלנו.
נשארנו אבי ואחי.

01:49:27:24 01:49:19:05
לא נשארנו לבד בכפר, הגיעו יהודים
מכפרים אחרים ושהו בבית של דודי.

01:49:30:24 01:49:28:02
מה הכוונה שלך, אנשים אחרים,
מאיפה הם הגיעו?

01:49:35:20 01:49:31:03
מאזורים כמו: "אמיילמו", "דג'ן",
נראה לי שהגיעו ממקומות כאלה.

01:49:42:03 01:49:35:24
כיוון שהכפר שלנו היה מרכזי,
הם הגיעו לכאן ושהו זמן מה.

01:49:51:01 01:49:42:05
היה קרוב משפחה שהגיע מרחוק וגר
תקופת-מה בבית שהודים שלי נטשו.

01:49:54:00 01:49:51:04
מדובר ביהודים, או בנוודים?
- כן, יהודים מביתא ישראל.

01:50:02:13 01:49:54:03
האנשים הגיעו מרחוק, וכשראו שהבתים
נטושים, הם נכנסו וחיו שם זמן מה.

01:50:05:24 01:50:02:16
לכן לא נשארנו בכפר הזה
היהודים היחידים זמן רב.

01:50:08:13 01:50:06:02
כשמשפחה מסוימת עוזבת,
באה במקומה משפחה אחרת.

01:50:12:11 01:50:08:16
כפי שציינתי, הגיעו כל מיני אנשים
מ-"טיגריי" וחיו זמן בכפר שלנו.

01:50:22:20 01:50:12:13
המשפחה מצד אימי היו מ-"טיגריי",
והם באו ושהו אצלנו זמן מה.

01:50:28:06 01:50:22:23
לכן לא ניתן לומר שהיינו
היהודים היחידים בכפר.

01:50:33:13 01:50:28:10
אבל לאט-לאט היהודים בכפר
התחילו לעזוב ואז נשארנו לבד.

01:50:35:19 01:50:33:16
לאט-לאט החיים בכפר
התחילו להיות לא בטוחים.

01:50:40:18 01:50:35:23
מה כוונתך, חיים לא בטוחים?
איזה סכנות ערבו לכם?

01:50:46:06 01:50:40:21
כיוון שחיינו שם לבד, היו כל מיני
פורעי חוק כאלה שיכלו לשדוד אותנו.

01:50:50:08 01:50:46:10
לדוגמא יש שודדים שבאים לכפרים
מסוימים כדי לשדוד רכוש.

01:50:56:22 01:50:50:11
אם שודדים ראו אותך עם רובה
"קלצ'ניקוב" שהיה יקר, הם באו,

01:51:02:01 01:50:57:00
רצחו אותך, לקחו
את הנשק וברחו.

01:51:15:07 01:51:02:05
זה הדין גם אם
היו לך הרבה פרות.

01:51:17:12 01:51:15:09
כיוון שהיו סכנות
כאלה, התחמשנו בנשק.

01:51:21:14 01:51:17:16
מקרים כאלה קרו בכפר?
- כן, כן, קרו מקרים כאלה.

01:51:24:08 01:51:21:19
לכן היה עלינו לשמור
ולהגן על עצמנו.

01:51:35:02 01:51:24:12

לא הייתה ממשלה שהגנה עליך,
לא היה למי לפנות.

01:51:39:09 01:51:35:05
כיוון שהיו סכנות כאלה, להגן
על עצמך ועל משפחתך היה הכרחי.

01:52:00:09 01:51:39:22
באחד הלילות, זה היה ב-1981,
התארגנו לצאת לכיוון סודן.

01:52:02:12 01:52:00:11
איך התארגנתם?

01:52:11:13 01:52:02:15
עשינו חושבים אם למכור את הפרות,
חשבנו למכור חלק מהציוד והרכוש.

01:52:16:11 01:52:11:16
בזמן הזה גם דודי שגרו ב-"סולה"
התארגנו כדי לצעוד לכיוון סודן.

01:52:24:18 01:52:16:13
הסיפור הוא ארוך,
אך בכל זאת אספר את זה.

01:52:37:03 01:52:24:20
לפני הרבה זמן אח של אימי,
"ארגין טקליין", חוסל,

01:52:40:21 01:52:37:05
ואז דודי נקם את דמו.

01:52:47:04 01:52:40:23
דודי רצח את אחד הקרובים
של אלה שהזמינו את הרצח.

01:52:54:00 01:52:47:07
ואז חיינו באי וודאות ובחששות
שהצד השני ינקמו בנו בחזרה.

01:52:59:07 01:52:54:02
אמרנו, אנו רצחנו להם והם רצחו לנו,
ולא רצינו להחריף את המצב.

01:53:08:07 01:52:59:09
והיה לנו חשש שהם עלולים להגיע
בקרוב ולפגוע באחד מהמשפחה שלנו.

01:53:15:18 01:53:08:10

אחיי הגדולים הלכו לבקר
את דודי לעתים תכופות.

01:53:21:00 01:53:15:20
אחיי גדולים הלכו והראו
נוכחות מדי פעם.

01:53:37:10 01:53:21:02
ואז, דודי ששהה בסודן חזר לכפר,
בדרכו הוא פגש את אחי ב-"סולה",

01:53:47:09 01:53:37:12
הם היו חברים טובים, ואז הם הלכו
ל-"וולקייט" והלכו להעיר ל-"אדרמט",

01:53:52:08 01:53:47:12
אמרו להם, תחזרו חזרה
ל-"סולה", אך הם סירבו.

01:54:03:02 01:53:52:11
למחרת הגיעה אלינו ידיעה שבבית
של "טקלה גזהיי" קרה אסון נוראי.

01:54:34:19 01:54:03:05
המפגעים הגיעו לבית סבתי בלילה
והרגו את דודי, את אשתו ואת בתם.

01:54:37:00 01:54:34:23
סה"כ מתו שלושה אנשים.

01:54:45:03 01:54:37:03
חלק מבני המשפחה שהיו שם נלחמו
ובמפגעים והצליחו להבריח אותם.

01:54:50:19 01:54:45:06
לאחר מכן הם הגיעו אלינו בבוקר
ובישרו לנו על האסון הנוראי שקרה.

01:54:53:19 01:54:50:23
זה היה מקרה מאוד מצער.

01:54:59:15 01:54:53:23
ואז אחיי הגדולים הלכו
ל-"סולה" להגן על המשפחה.

01:55:09:05 01:54:59:20
בלילות שאחרי המקרה נשארתי
בכפר לבד, רק הנשים נשארו איתי.

01:55:12:07 01:55:09:08

נדמה לי שגם אבי
הצטרף אליהם.

01:55:17:01 01:55:12:10

אני זוכר שאני ודוד שלי,
שהיה בגילי, שמרנו על הבית.

01:55:28:18 01:55:17:06

הייתי חמוש, כל מי שעבר ליד ביתנו
ולא הכרתי, התחלתי לתחקר אותו.

01:55:36:04 01:55:28:22

לא נתתי לאף אחד לעבור לפני
שווידאתי שהוא לא מפגע.

01:55:39:01 01:55:36:06

וככה הגנו על הבית.

01:55:47:12 01:55:39:03

עד שעלינו ארצה היינו חמושים כדי
להגן על עצמנו מכל מיני שודדים.

01:55:59:15 01:55:47:14

המפגעים שרצחו את המשפחה ב-"סולה",
הם עשו את זה כי רצו נקמת דם?

01:56:16:09 01:55:59:19

אני חושב שמדובר בשודדים שהתכוונו
לרצוח את הגברים ולקחת את הרכוש.

01:56:24:03 01:56:16:13

היה להם הרבה רכוש,
הרבה רובים,

01:56:30:01 01:56:24:07

השודדים באו במטרה לרצוח
את הגברים ולשדוד את הרכוש.

01:56:34:23 01:56:30:04

זו הייתה תקופה קשה. מתו 3
אנשים, ו-2 אנשים נפצעו קשה.

01:56:44:01 01:56:35:04

אחד הדודים שלי שחי בעפולה נפצע
בתקרית וכיום ידו עדיין עם נקע.

01:56:48:08 01:56:44:07

בתקופה ההיא חווינו
אסון נוראי.

01:56:53:10 01:56:49:03
או-קיי, אז איך המשכתם
את החיים לאחר מכן?

01:57:03:13 01:56:53:14
לאחר מכן כל המשפחה המורחבת שלי
הגיעה מ-"סולה" ל-"וולקייט".

01:57:10:16 01:57:03:17
הם ישבו שבעה
והתאבלו על הנרצחים.

01:57:16:12 01:57:10:19
לאחר מכן, אם זיכרוני
אינו מטעני, לאחר חודשיים,

01:57:29:17 01:57:16:15
לאחיי היו כמה חברים חיילים,
ביקשו את עזרתם כדי להגיע ל"הומרה".

01:57:33:05 01:57:29:20
הם הציגו את זה שקרה
למשפחה אסון כלשהו.

01:57:42:03 01:57:33:10
הם אמרו לו שאין בעיה, יקראו
לנו ויסיעו אותנו עד היעד.

01:57:49:05 01:57:42:07
כשהחיילים התחילו לעזוב הם קראו
לנו ונתנו לנו טרמפ עד "הומרה".

01:57:55:02 01:57:49:10
המרחק מ-"הומרה"
לסודן מאוד קצר.

01:57:59:11 01:57:55:05
לאחר שחוצים את הנהר
"טקזה", מגיעים לסודן.

01:58:04:12 01:57:59:15
שהינו ב-"הומרה" כחודש ימים.

01:58:11:06 01:58:04:15
אני זוכר שזה היה מקום מאוד חם.
היה חום כמו להבה בוערת.

01:58:24:09 01:58:11:10
ואז הנשים והילדים נשארו ב-"הומרה"
והמבוגרים חזרו בחזרה ל-"וולקייט".

01:58:42:07 01:58:24:15
ובעזרתו של מורה דרך חצינו את הנהר
"טקזה", והגענו לסודן תוך 3 ימים.

01:58:50:02 01:58:45:01
הלילה ההוא חקוק
בזיכרוני היטב.

01:58:58:24 01:58:50:05
ובכן הם נשאו עליהם נשק,
וגם אני הגעתי לשם עם רובה.

01:59:04:12 01:58:59:02
אני ואבי הבאנו איתנו נשק,
אך הפקדנו אותו אצל החיילים.

01:59:10:11 01:59:04:17
כשאבי חזר ל-"וולקייט" ואני לסודן,
ביקשנו מהם את הנשקים.

01:59:15:13 01:59:10:14
כשהם עלו על הרכב וחזרו לכפר,
הבאנו להם את הנשקים.

01:59:18:05 01:59:15:16
ולאחר זמן מה, נפגשנו
עם כל המשפחה.

01:59:33:23 01:59:18:09
זכור לי שנפרדנו אחד מהשני,
תקוותנו הייתה שנפגש שוב.

01:59:55:11 01:59:34:01
כפי שציינתי, לאחר 2-3 ימים
חצינו את הנהר והגענו קרוב לסודן.

02:00:10:07 01:59:55:15
העברנו את הלילה ב-"אמדהיט",
כי חששנו שחיילי סודן יירו בנו.

02:00:15:04 02:00:10:09
בבוקר, כשזרחה השמש, הגענו
לשער וביקשנו להיכנס.

02:00:22:06 02:00:15:06
החיילים שאלו מה מעשינו פה.
השבנו להם שאנחנו פליטים.

02:00:24:10 02:00:22:09

לבסוף הם נתנו לנו להיכנס.

02:00:37:09 02:00:24:13
ואז עצרנו מונית וביקשנו שייקח
אותנו לאן שכל הפליטים מרוכזים.

02:00:40:03 02:00:37:11
לאחר נסיעה קצרה
הגענו למקום.

02:00:48:04 02:00:44:08
או-קיי, עד כאן. הראיון פשוט
מתמקד במסע מאתיופיה לישראל.

02:00:49:06 02:00:48:07
או-קיי.

02:00:59:14 02:00:52:18
שאלתי אחרונה: האם יש משהו מיוחד
שאליו אתה מתגעגע בחיים באתיופיה?

02:01:05:22 02:01:01:09
יש לך זיכרונות מהחיים שם?

02:01:10:12 02:01:07:20
יש הרבה דברים שאליהם
אני מתגעגע בחיים באתיופיה.

02:01:18:04 02:01:10:15
ראשית, זו ארץ מולדתנו,
שם העברנו את רוב ילדותנו.

02:01:22:15 02:01:19:23
כן, יש לי הרבה
זיכרונות מהחיים שם.

02:01:24:05 02:01:22:17
למשל...

02:01:29:14 02:01:25:02
תמיד אהבתי לאכול
תירס על האש.

02:01:40:19 02:01:29:21
כשהגיע הסתיו, חל "ראש השנה",
בתקופה זו כל היבולים מבשילים.

02:01:55:19 02:01:40:22
לקחנו את התירס, שמנו אותו על
המנגל, צרבנו כמו שצריך ואכלנו.

02:01:59:04 02:01:55:23
זה היה רגע בלתי נשכח.

02:02:08:17 02:02:00:07
לעולם לא אשכח את טעם האינג'רה,
זו הייתה אינג'רה שעשויה מתירס.

02:02:11:18 02:02:08:19
לא אשכח את הארוחות
המשפחתיות.

02:02:16:14 02:02:11:21
יש לי הרבה זיכרונות מהארץ
שבה נולדתי וגדלתי.